

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การวิเคราะห์ตลาดส่งออกกุ้งกระป๋องของไทย
An Analysis of Export Market of Thai Canned Shrimps and Prawns

T097718

โดย

นางสาวลินดา พงศ์วรามิตรชัย

ปก.
ฉ 438 ก
2549

เลขหมู่.....

เลขทะเบียน...97718...

วัน,เดือน,ปี..... 7 0 2549

เสนอ

ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (บริหารธุรกิจเกษตร)

พ.ศ. 2542

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร
คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เรื่อง

การวิเคราะห์ตลาดส่งออกกุ้งกระป๋องของไทย
An Analysis of Export Market of Thai Canned Shrimps and Prawns

ของ

นางสาวลินดา พงศ์วรามิตรชัย

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

วท.บ. (บริหารธุรกิจเกษตร)

เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ

26 / ก.พ. / ๒๕๔๒

(ดร.วิรัช กระแสร์ฉัตร)

กรรมการปัญหาพิเศษ

26 / ก.พ. / ๒๕๔๒

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิตยา สิทธิโชค)

หัวหน้าภาควิชาฯ

26 / ก.พ. / ๒๕๔๒

(อาจารย์เสาวคนธ์ เลิศกาญจนะ)

15806

๑๗๖

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่ควรเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสาร 2541/11 ที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

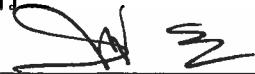
ชื่อเรื่อง: การวิเคราะห์ตลาดส่งออกกุ้งกระป๋องของไทย

โดย: นางสาวลินดา พงศ์วรามิตรชัย

ชื่อปริญญา: วิทยาศาสตรบัณฑิต (บริหารธุรกิจเกษตร)

สาขาวิชาเอก: บริหารธุรกิจเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ:

26 ..... / ..... / .....

(วิรัช กระแสร์ฉัตร)

กุ้งกระป๋องเป็นสินค้าอุตสาหกรรมทะเลแปรรูปที่สามารถส่งออกทำรายได้ให้แก่ประเทศ แต่ละปีเป็นจำนวนมากและกำลังมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น อุตสาหกรรมกุ้งกระป๋องต้องประสบปัญหา ด้านคุณภาพของวัตถุดิบและมาตรการทางการค้าที่ประเทศคู่ค้านำมาใช้กีดกันทางการค้า โดยประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่ไทยส่งออกกุ้งกระป๋องมากที่สุด อีกทั้งการแข่งขันกับ ประเทศคู่แข่งที่สำคัญอย่างประเทศแคนาดา ซึ่งมีข้อได้เปรียบทางด้านแหล่งวัตถุดิบที่มี ขนาดใหญ่ มีต้นทุนในการผลิตต่ำ เทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ จากปัจจัย ต่าง ๆ ข้างต้นจึงเห็นควรทำการศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทย ไปสหรัฐอเมริกา เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา คือเพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการผลิตและภาวะการส่งออก กุ้งกระป๋องของไทย วิเคราะห์ถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋อง ของไทย พร้อมทั้งเสนอแนวทางในการพัฒนาการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทย วิธีการศึกษาปัจจัย ทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา จะใช้ แบบจำลองถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ โดยใช้การวิเคราะห์แบบกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา

จากผลการศึกษาพบว่าการผลิตกุ้งกระป๋องของไทยอาศัยวัตถุดิบภายในประเทศเป็นหลัก กุ้งกระป๋องที่ผลิตได้ทั้งหมดเพื่อการส่งออกทั้งสิ้น ปัญหาการผลิตที่สำคัญคือปัญหาด้านคุณภาพ ของวัตถุดิบซึ่งไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร สำหรับภาวะการส่งออกกุ้งกระป๋อง ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ที่สุดคือประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศคู่แข่งที่สำคัญคือประเทศแคนาดา อุปสรรคใน การส่งออกคือการกีดกันทางการค้าจากประเทศผู้นำเข้า การได้รับผลกระทบจากการรวมกลุ่ม ทางการค้าเสรีอเมริกาเหนือและปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบของกฎระเบียบการนำเข้าและ ส่งออกคือกุ้งกระป๋องของไทยไม่ได้รับสิทธิพิเศษทางศุลกากรจากสหรัฐอเมริกา ทำให้ต้องเสียภาษี นำเข้าในอัตราปกติ การใช้สารเจือปนอาหารมากเกินไประดับที่ทางสหรัฐอเมริกากำหนดไว้ และ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การแสดงผลราคาสินค้าไม่ชัดเจน จากการวิเคราะห์พบว่า ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออก กุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาเนื่องมาจากราคาส่งออก (บาทต่อตัน) มีค่าเท่ากับ -1.11 ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาเนื่องมาจาก รายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกา (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) มีค่าเท่ากับ 7.77 ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาเนื่องมาจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ) มีค่าเท่ากับ 0.32 แสดงว่าปัจจัย ที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยมากที่สุด คือรายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกา รองลงมาคืออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา และราคาส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา

จากผลการศึกษา ทำให้ทราบนโยบายในการพัฒนาการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา นโยบายด้านราคาที่เหมาะสมมาใช้เพื่อส่งเสริมให้ปริมาณการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้น โดยการลดระดับราคาส่งออกกุ้งกระป๋องลง เพื่อให้ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามผู้ผลิตควรหาวิธีลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต เพื่อให้ราคาส่งออกของกุ้งกระป๋องลดลง ควรจัดให้มีนโยบายการพัฒนาด้านคุณภาพและมาตรฐานกุ้งกระป๋องให้ดียิ่งขึ้นเพื่อเพิ่มปริมาณการส่งออกให้มากขึ้น ภาครัฐบาลควรมีมาตรการส่งเสริมการส่งออก อำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ให้ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ควบคุมคุณภาพและมาตรฐานกุ้งกระป๋องให้อยู่ในระดับที่เป็นที่ยอมรับของตลาดต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยให้ตลาดส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยขยายตัวกว้างขึ้นและสามารถแข่งขันกับประเทศผู้ผลิตรายอื่น ๆ ได้มากขึ้น ปริมาณการส่งออกกุ้งกระป๋องก็จะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

คำนิยม

การศึกษาและเรียบเรียงปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลงได้เพราะการช่วยเหลือให้คำแนะนำ คำปรึกษาและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จากอาจารย์วิรัช กระแสร์ฉัตร อาจารย์ที่ปรึกษา ปัญหาพิเศษ และอาจารย์นิตยา สิทธิโชค กรรมการปัญหาพิเศษ ที่ได้ให้คำแนะนำต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการเรียบเรียงปัญหาพิเศษฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ขอขอบพระคุณหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้ให้ความกรุณาด้านข้อมูล ขอขอบพระคุณ คุณแม่ คุณอาณา นิสสัยพันธุ์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านและขอขอบพระคุณทุกท่านที่ คอยให้กำลังใจให้ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลงได้

ลินดา พงศ์วรามิตรชัย

มีนาคม 2542

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(4)
สารบัญตารางผนวก	(5)
สารบัญภาพ	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
ขอบเขตของการศึกษา	6
วิธีการศึกษา	6
การรวบรวมข้อมูล	6
การวิเคราะห์ข้อมูล	7
บทที่ 2 โครงร่างทางทฤษฎี	8
การตรวจเอกสาร	8
ทฤษฎีอุปสงค์	9
ความสัมพันธ์ระหว่างความยืดหยุ่นของอุปสงค์ที่มีต่อราคาและ	
รายได้รวม	13
แบบจำลองอุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา	15
สมมุติฐานในการศึกษา	17
รูปแบบของฟังก์ชันในการวิเคราะห์	18
บทที่ 3 การผลิตและการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทย	20
การผลิตกุ้งกระป๋อง	20
ประเภทของกุ้ง	20
แหล่งประมงกุ้งของไทย	20

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	หน้า
ประเภทของผลิตภัณฑ์กึ่งกระป๋อง	21
ต้นทุนการผลิต	21
ขั้นตอนการผลิต	21
ธุรกิจที่ทำการผลิตและส่งออกกึ่งกระป๋องของไทย	24
ปัญหาการผลิตและแนวทางแก้ไข	24
ภาวะการส่งออกกึ่งกระป๋อง	27
การส่งออกกึ่งกระป๋อง	27
ขั้นตอนการส่งออกกึ่งกระป๋อง	28
ปัญหาการส่งออกและแนวทางแก้ไข	29
บทที่ 4 กฎระเบียบการนำเข้าและส่งออก	33
มาตรการภาษีนำเข้าของประเทศผู้ค้า	33
มาตรการเกี่ยวกับการนำเข้าที่ไม่ใช่ภาษี	33
ขั้นตอนในการนำเข้า	33
เกณฑ์การใช้สารเจือปนอาหาร	36
เกณฑ์กำหนดเรื่อง โลหะหนักและสารพิษตกค้างในอาหาร	36
มาตรฐานข้อกำหนดเฉพาะของผลิตภัณฑ์	36
เกณฑ์ในการกำหนดคลลากลสินค้าอาหาร	37
มาตรการส่งออกอาหารทะเลบรรจุกระป๋องที่กำหนดโดยประเทศไทย	38
ระเบียบสำหรับอาหารที่ส่งออก	38
ผลกระทบของกฎระเบียบการนำเข้าและส่งออกต่อการส่งออก	
กึ่งกระป๋องของไทย	40
บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์	41
ผลการวิเคราะห์อุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา	41
ผลการวิเคราะห์สมการอุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทย	
ไปสหรัฐอเมริกา	41
ความหมายเชิงนโยบาย	44

	หน้า
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ	45
สรุป	45
ข้อเสนอแนะ	46
เอกสารอ้างอิง	48
ภาคผนวก	50
ก. ตารางภาคผนวก	51
ข. การแสดงผลทางเครื่องพิมพ์ การวิเคราะห์อุปสงค์การส่งออก กึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา	53

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	มูลค่าการส่งออกสินค้าส่งออกสำคัญ 10 อันดับของไทย ปี พ.ศ. 2540 (ล้านบาท)	2
2	การส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารทะเลกระป๋องที่สำคัญของไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2538-2540	3
3	มูลค่าการส่งออกกุ้งกระป๋องที่สำคัญของไทยในช่วงปี พ.ศ. 2537-2540 (ล้านบาท)	5
4	ต้นทุนการแปรรูปกุ้งกระป๋องขนาด 7 ออนซ์ (บาทต่อกิโลกรัม)	22
5	รายชื่อบริษัทที่มีกำลังการผลิตและส่งออกกุ้งกระป๋องของไทย 10 อันดับในปี พ.ศ. 2540 (ต้นต่อปี)	25

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตารางผนวก

ตารางผนวกที่		หน้า
1	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี พ.ศ. 2533-2540	51
2	รายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกาในช่วงปี พ.ศ. 2533-2540	51
3	อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี พ.ศ. 2533-2540	52

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ซึ่งเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของโลกแห่งหนึ่ง และได้ส่งออกผลิตผลทางการเกษตรเป็นปริมาณมาก แต่สินค้าทางการเกษตรมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้เกิดความไม่แน่นอนทั้งทางด้านราคาและปริมาณที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพอากาศ ดังนั้นจึงมีการแปรรูปสินค้าทางการเกษตรให้เป็นสินค้าอุตสาหกรรมเกษตร เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าเกษตรที่ส่งออกให้มีราคาที่สูงขึ้นและสามารถเก็บรักษาไว้ได้นาน ทั้งยังสะดวกในการขนส่งตามความต้องการของตลาดในต่างประเทศ ในบรรดาอุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหารทะเลกระป๋องเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญ โดยพิจารณาได้จากมูลค่าการส่งออกปี พ.ศ. 2540 ประมาณ 49,309 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 2.73 ของมูลค่าการส่งออกรวม จัดได้เป็นอันดับที่ 7 ของการส่งออกสินค้าทั้งหมดของไทย นอกจากนี้สามารถนำเงินตราเข้าประเทศมากกว่า 40,000 ล้านบาทต่อปี (ตารางที่ 1) ในขณะที่เดียวกันก็ก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ เช่น อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหารทะเลกระป๋อง อุตสาหกรรมหีบห่อ เป็นต้น กุ้งกระป๋องเป็นผลิตภัณฑ์อาหารทะเลกระป๋องชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญ มูลค่าการส่งออกกุ้งกระป๋องในปี พ.ศ. 2538, 2539 และ 2540 เท่ากับ 16,032, 18,707 และ 28,115 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 48.15, 54.63 และ 57.02 ของมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารทะเลกระป๋องทั้งหมดตามลำดับ (ตารางที่ 2) จะเห็นได้ว่ามูลค่าการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยกำลังมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น โดยที่ไทยได้ส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกา มีมูลค่าสูงที่สุด (ตารางที่ 3) แม้ว่าอุตสาหกรรมกุ้งกระป๋องจะมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นก็ตาม แต่ก็ควรที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้มีการขยายการส่งออกเพื่อเพิ่มปริมาณการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยให้มากขึ้น อันจะนำรายได้เข้าประเทศมากขึ้นด้วย

การที่จะขยายการส่งออกได้นั้นขึ้นกับปัจจัยสำคัญหลายประการ เช่น ราคาส่งออก กุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา รายได้ประชากรชาติของสหรัฐอเมริกา อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา เป็นต้น ซึ่งต้องนำปัจจัยดังกล่าวมาใช้ประกอบการวางแผนในการขยายการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปยังตลาดต่างประเทศ การพัฒนาการส่งออก กุ้งกระป๋องของไทยนั้นมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากช่วยลดการขาดดุลทางการค้าระหว่างประเทศ และช่วยให้ประเทศมีรายได้เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย จึงเห็นควรทำการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพการผลิตและการตลาดการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา เพื่อนำไปใช้เป็น
แนวทางในการพัฒนาการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยต่อไป

ตารางที่ 1 มูลค่าการส่งออกสินค้าส่งออกสำคัญ 10 อันดับของไทย ปี พ.ศ. 2540 (ล้านบาท)

รายการ	มูลค่า	ร้อยละของมูลค่าส่งออกรวม
เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ	220,302	12.19
เสื้อผ้าสำเร็จรูป	97,135	5.38
แผงวงจรไฟฟ้า	75,837	4.20
ข้าว	65,093	3.60
ยางพารา	57,450	3.18
อัญมณีและเครื่องประดับ	55,622	3.08
อาหารทะเลกระป๋อง	49,309	2.73
ยานพาหนะ อุปกรณ์และ ส่วนประกอบ	48,419	2.68
กุ้งสดแช่เย็นและแช่แข็ง	47,183	2.61
เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ และ ส่วนประกอบ	43,578	2.41
สินค้าอื่น ๆ	1,047,004	57.94
มูลค่าส่งออกรวม	1,806,932	100.00

ที่มา: (กระทรวงพาณิชย์, 2541)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 การส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารทะเลกระป๋องที่สำคัญของไทยในช่วงปี พ.ศ. 2538-2540

ผลิตภัณฑ์อาหารทะเลกระป๋อง	พ.ศ. 2538		พ.ศ. 2539		พ.ศ. 2540	
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
ปลาทูนากระป๋อง	221,245 (62.46)	13,629 (40.94)	188,464 (59.25)	12,384 (36.17)	203,763 (60.15)	17,338 (35.16)
ปลาซาร์ดีนกระป๋อง	41,677 (11.77)	1,295 (3.89)	35,709 (11.23)	1,215 (3.55)	34,748 (10.26)	1,299 (2.63)
ปลากระป๋องชนิดอื่น ๆ	19,772 (5.58)	709 (2.13)	15,584 (4.90)	586 (1.71)	15,152 (4.47)	705 (1.43)
ปูกระป๋อง	8,009 (2.26)	1,328 (3.99)	6,157 (1.94)	1,023 (2.99)	6,068 (1.79)	1,429 (2.90)
กุ้งกระป๋อง	58,756 (16.59)	16,032 (48.15)	67,247 (21.14)	18,707 (54.63)	73,493 (21.70)	28,115 (57.02)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ผลิตภัณฑ์อาหารทะเลกระป๋อง	พ.ศ. 2538		พ.ศ. 2539		พ.ศ. 2540	
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
หอยลายกระป๋อง	4,656 (1.31)	285 (0.86)	4,234 (1.33)	267 (0.78)	4,553 (1.34)	323 (0.66)
ปลาหมึกกระป๋อง	108 (0.03)	13 (0.04)	669 (0.21)	59 (0.17)	960 (0.29)	98 (0.20)
รวม	354,223 (100.00)	33,294 (100.00)	318,064 (100.00)	34,244 (100.00)	338,737 (100.00)	49,309 (100.00)

หมายเหตุ ค่าในวงเล็บแสดงถึงค่าร้อยละ
ที่มา: (กระทรวงพาณิชย์, 2541)

ตารางที่ 3 มูลค่าการส่งออกกุ้งกระป๋องที่สำคัญของไทยในช่วงปี พ.ศ. 2537-2540 (ล้านบาท)

ประเทศนำเข้า	ปี พ.ศ.			
	2537	2538	2539	2540
1. สหรัฐอเมริกา	6,962 (52.30)	7,573 (47.20)	9,163 (49.00)	14,878 (52.90)
2. ญี่ปุ่น	1,893 (14.20)	3,787 (23.60)	4,416 (23.60)	6,213 (22.10)
3. สิงคโปร์	512 (3.90)	488 (3.00)	627 (3.40)	1,044 (3.70)
4. แคนาดา	814 (6.10)	826 (5.20)	887 (4.70)	1,452 (5.20)
5. เยอรมนี	637 (4.80)	737 (4.60)	801 (4.30)	801 (2.90)
6. ออสเตรเลีย	392 (2.90)	461 (2.90)	682 (3.60)	916 (3.30)
7. สหราชอาณาจักร	472 (3.60)	524 (3.30)	538 (2.90)	547 (1.90)
8. เนเธอร์แลนด์	108 (0.80)	214 (1.30)	300 (1.60)	394 (1.40)
ประเทศอื่นๆ	1,508 (11.34)	1,418 (8.85)	1,291 (6.90)	790 (2.81)
รวม	13,301 (100.00)	16,032 (100.00)	18,707 (100.00)	28,115 (100.00)

หมายเหตุ ค่าในวงเล็บแสดงถึงค่าร้อยละ

ที่มา: (กระทรวงพาณิชย์, 2541)

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการผลิตและภาวะการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทย
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงสภาพทั่วไปของการผลิตและภาวะการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทย
2. ทราบถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทย
3. ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทย

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์ตลาดส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยในช่วงปี พ.ศ. 2533-2540 โดยจะเน้นเฉพาะประเทศที่เป็นตลาดส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยที่สำคัญคือสหรัฐอเมริกา เนื่องจากเป็นตลาดส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยที่สำคัญที่สุด

วิธีการศึกษา

การรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลา โดยใช้ข้อมูลเป็นรายปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 จนถึงปี พ.ศ. 2540 ซึ่งข้อมูลที่ได้มาเหล่านี้ได้จากการรวบรวมเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลทางด้านสถิติที่หน่วยราชการได้รวบรวมไว้ เช่น จากกระทรวงพาณิชย์ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงการคลัง กรมศุลกากร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการผลิตและภาวะการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปยังตลาดส่งออกที่สำคัญ จะใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยอาศัยค่าทางสถิติในรูปของอัตราส่วนหรือร้อยละ ประกอบตารางในการอธิบาย

2. การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปตลาดสหรัฐอเมริกา จะใช้วิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยใช้แบบสมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่สำคัญอันจะมีส่วนกำหนดอุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทย โดยอาศัยแบบจำลองอุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปตลาดสหรัฐอเมริกา และใช้วิธีการวิเคราะห์แบบกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดาในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต่าง ๆ

3. การวิเคราะห์เพื่อเสนอแนวทางในการขยายการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยนั้น จะนำผลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปและนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยต่อไป

บทที่ 2

โครงร่างทางทฤษฎี

การตรวจเอกสาร

จันทนา วัฒนาวงศ์พานิช (2521) ได้ศึกษาแนวโน้มความต้องการส่งออกกุ้งทะเลของไทย เพื่อจะได้ทราบถึงขนาดของอุปสงค์และอุปทานที่ควรจะเป็น พร้อมทั้งการแก้ไขอุปสรรคในด้านการผลิตและการจัดจำหน่าย ซึ่งการวิเคราะห์นั้นจะอาศัยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด และยังศึกษาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อขนาดของอุปสงค์และอุปทานกุ้งทะเลส่งออกของประเทศ นอกจากนี้ ยังทำการพยากรณ์ถึงขนาดของอุปสงค์และอุปทานในอนาคต โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ตลาด คือ ตลาดในประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ฮองกงและไทย ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อขนาดอุปทานกุ้งภายในประเทศที่สำคัญคือ ขนาดความต้องการกุ้งทะเลส่งออกของไทยในตลาดต่างประเทศ และปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ความต้องการกุ้งทะเลไทยโดยเฉพาะ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาและไทย คือจำนวนประชากร ส่วนของฮองกงคือระดับรายได้ต่อหัวของประชากร ส่วนการพยากรณ์ขนาดอุปสงค์ในระยะ 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2520-2529) ญี่ปุ่นเป็นตลาดสำคัญอันดับหนึ่งและตามด้วยฮองกงและสหรัฐอเมริกา โดยมีความต้องการเฉลี่ยปีละประมาณ 13,144, 2,592 และ 2,369 ตัน ตามลำดับ ส่วนไทยมีความต้องการประมาณ 100,078 ตัน

ธีรพันธ์ ภูคาสุวรรณ (2538) ได้ศึกษาเรื่องการประมงกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจ พบว่า กุ้งกระป๋องของไทยสามารถครองส่วนแบ่งทางการตลาดเป็นอันดับหนึ่งของการส่งออกของโลก สำหรับสินค้าชนิดนี้ทั้งปริมาณและมูลค่าร้อยละ 21.00 และ 19.00 ตามลำดับ คู่แข่งของไทย คือ เดนมาร์ก มีส่วนแบ่งปริมาณร้อยละ 10.40 และมูลค่าร้อยละ 9.60 คู่แข่งรายอื่น ได้แก่ เนเธอร์แลนด์ ญี่ปุ่น นอร์เวย์ เกาหลี แคนาดา เป็นต้น โอกาสการขยายตลาดของไทยยังมีข้อจำกัด เนื่องจากความไม่แน่นอนของวัตถุดิบภายในประเทศ ผู้ผลิตกุ้งกระป๋องจึงต้องพึ่งพาวัตถุดิบจากการจับ ซึ่งนับวันจะน้อยลงและจากการนำเข้า ซึ่งมีปัญหาด้วยคุณภาพ อย่างไรก็ตาม กุ้งกระป๋องยังคงเป็นสินค้าประมงที่มีลู่วางในการส่งออกที่แจ่มใส เนื่องจากผู้บริโภคในตลาดสินค้าประมงที่สำคัญ ๆ เช่น สหรัฐอเมริกาและยุโรปนิยมบริโภคอาหารประเภทสด และกุ้งกระป๋องก็เหมาะที่จะเป็นส่วนประกอบอาหารประเภทนี้ โดยในปี พ.ศ. 2536 ไทยส่งออกกุ้งกระป๋องได้ปริมาณ 42,651 ตัน คิดเป็นมูลค่า 9,378 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2535 ร้อยละ 8.48 โดยปริมาณ และร้อยละ 19.86 โดยมูลค่า มีอัตราการขยายตัวที่ดีมาตลอดในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2532-2536) เพิ่มขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยเฉลี่ยร้อยละ 16.76 ต่อปีด้านปริมาณ และร้อยละ 36.24 ต่อปีด้านมูลค่า สำหรับการส่งออก กุ้งกระป๋องในปี พ.ศ. 2537 ไทยส่งออกไปได้ปริมาณ 50,666 ตัน มูลค่า 13,302 ล้านบาท เพิ่มขึ้น จากปี พ.ศ. 2536 ร้อยละ 19.00 ด้านปริมาณ และร้อยละ 42.00 ด้านมูลค่า ไทยส่งออกกุ้งกระป๋อง ไปสหรัฐอเมริกา คิดเป็นมูลค่าถึงร้อยละ 53.76 ของมูลค่าการส่งออกกุ้งกระป๋องทั้งหมดในปี พ.ศ. 2536 รองลงมาส่งไปญี่ปุ่นและสหภาพยุโรป ในสัดส่วนร้อยละ 13.34 และ 13.14 ของมูลค่า การส่งออกตามลำดับ

นิรนาม (2539) ได้กล่าวไว้ว่า อาหารเป็นสินค้าส่งออกที่ทำรายได้ให้กับประเทศไทย ปีละหลายหมื่นล้านบาท และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะอุตสาหกรรมการผลิตอาหาร ของไทย ได้มีการพัฒนาการผลิตด้านคุณภาพและรูปแบบของผลิตภัณฑ์อาหาร ให้มีรสชาติ แปลกใหม่หลากหลายชนิดให้เลือกตามรสนิยมและความต้องการของแต่ละตลาด ซึ่งสามารถ แข่งขันกับประเทศคู่แข่งอื่น ๆ ได้ สำหรับกุ้งกระป๋องนั้นไทยส่งออกมากที่สุดในโลก ปี พ.ศ. 2538 มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2537 ร้อยละ 20.50 โดยส่งออกไปยังตลาดสหรัฐอเมริกา มากเป็นอันดับหนึ่ง มีมูลค่า 7,573.3 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2537 ร้อยละ 8.70 และในอนาคต คาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ศิวนนท์ เลียบศิรินนท์ (2540) ได้ศึกษาเรื่องมาตรการกีดกันทางการค้าของสหรัฐอเมริกา ที่มีผลกระทบต่อ การส่งออกอาหารทะเลกระป๋องบางชนิดของไทย พบว่า ดัชนีราคา ดัชนีปริมาณ และดัชนีมูลค่าของกุ้งกระป๋อง มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมากตลอดมา เมื่อเปรียบเทียบกับ ปีฐาน ทั้งนี้เนื่องมาจากกุ้งกระป๋องที่ทำการแปรรูปจากโรงงานของไทย แล้วส่งออก ไปสหรัฐอเมริกาส่วนใหญ่เป็นกุ้งที่มาจาก การเพาะเลี้ยงมิใช่เป็นกุ้งทะเล ดังนั้นประเทศไทยจึง ไม่ได้รับผลกระทบจากมาตรการนำเข้าของสหรัฐอเมริกามากนัก เป็นผลให้ปริมาณและมูลค่า การส่งออกกุ้งกระป๋องเพิ่มสูงขึ้นมาโดยตลอด ถือเป็นอาหารทะเลกระป๋องที่มีปริมาณและมูลค่า การส่งออกไปสหรัฐอเมริกาสูงสุดในขณะนี้

ทฤษฎีอุปสงค์

อุปสงค์ (demand) หมายถึงจำนวนสินค้าหรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่งที่ผู้บริโภค ต้องการซื้อภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ ณ ระดับราคาต่าง ๆ กันของสินค้านั้นเอง หรือ ณ ระดับรายได้ต่าง ๆ กันของผู้บริโภค หรือ ณ ระดับราคาต่าง ๆ กันของสินค้านิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นอุปสงค์จึงอาจแยกได้เป็น 3 ชนิดด้วยกัน คือ อุปสงค์ต่อราคา (price demand) อุปสงค์ต่อรายได้ (income demand) และอุปสงค์ต่อราคาสินค้านิดอื่น (cross demand) อุปสงค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต่อราคาเป็นการวัดความสัมพันธ์ของราคากับจำนวนสินค้าที่มีผู้ต้องการซื้อเมื่อสมมติให้รายได้และราคาสินค้าชนิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องคงเดิม อุปสงค์ต่อรายได้หมายถึงจำนวนสินค้าที่มีผู้ต้องการซื้อ ณ ระดับรายได้ต่าง ๆ กันของผู้บริโภคภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ โดยสมมติให้ราคาสินค้าชนิดนั้นเองและราคาสินค้าชนิดอื่น ๆ คงเดิม ส่วนอุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่นหมายถึงจำนวนสินค้าที่มีผู้ต้องการซื้อ ณ ระดับราคาต่าง ๆ ของสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้องภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ โดยสมมติให้ราคาสินค้าชนิดนั้นและรายได้คงเดิม (ปีจชัย, 2535: 43) สำหรับการศึกษาครั้งนี้จะใช้เฉพาะอุปสงค์ต่อราคาเท่านั้น ดังนั้นอุปสงค์จึงเป็นความสัมพันธ์ระหว่างราคาและปริมาณสินค้า ความสัมพันธ์ดังกล่าวจึงเป็นไปตามกฎของอุปสงค์ (law of demand) ซึ่งมีอยู่ 2 ข้อคือ กฎข้อที่หนึ่งกล่าวว่า ปริมาณสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งของผู้บริโภคที่ต้องการซื้อ ย่อมแปรผกผันเป็นปฏิภาคส่วนกลับกับระดับราคาสินค้าและบริการชนิดนั้นเสมอ กล่าวคือถ้าราคาสินค้าและบริการชนิดนั้นเพิ่มขึ้น ผู้บริโภคจะซื้อสินค้าและบริการชนิดนั้นน้อยลง ในทางตรงกันข้าม ถ้าราคาสินค้าและบริการชนิดนั้นลดลง ผู้บริโภคก็จะซื้อสินค้าและบริการนั้นเพิ่มขึ้นเส้นอุปสงค์จึงมีลักษณะลดต่ำลงจากซ้ายไปขวาและมีความชันเป็นลบ กฎข้อที่สองกล่าวว่า เมื่อราคาของสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งเปลี่ยนแปลงไปในระยะยาว ปริมาณการซื้อสินค้าและบริการชนิดนั้นของผู้บริโภคจะเปลี่ยนไปมากกว่าในระยะสั้น กล่าวคือถ้าให้เวลามากขึ้น โอกาสที่ผู้บริโภคจะใช้สินค้าชนิดนั้นแทนสินค้าและบริการอื่น หรือหันไปใช้สินค้าและบริการอื่นแทนจะมีปริมาณมากขึ้น ดังนั้นเส้นอุปสงค์ในระยะสั้นจึงมีลักษณะชันกว่าเส้นอุปสงค์ในระยะยาว (สุรักษ์, 2534: 24)

อนึ่ง คำว่า “ความต้องการซื้อ” แสดงให้เห็นว่าอุปสงค์ไม่ใช่ความต้องการธรรมดา (want) แต่เป็นความต้องการที่มีอำนาจซื้อของเงิน (purchasing power of money) คือผู้บริโภคมีเงินพอที่จะซื้อสินค้าและบริการนั้น ๆ จำนวนสินค้าที่ผู้บริโภคปรารถนาซื้อภายในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง มีปัจจัยที่กำหนดหลายประการด้วยกันดังนี้ (ปีจชัย, 2535: 43)

1. ราคาสินค้าที่ปรากฏอยู่ในตลาดขณะนั้น โดยทั่วไปแล้วยิ่งสินค้านั้นราคาแพงเท่าใดจำนวนสินค้าที่มีผู้ต้องการซื้อก็ยิ่งน้อยเท่านั้น นั่นคือถ้าราคาสินค้าต่ำผู้บริโภคจะต้องการซื้อสินค้านั้นมาก และถ้าราคาสูงก็จะต้องการซื้อสินค้านั้นน้อย

2. ราคาสินค้าชนิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย ในกรณีของสินค้าที่ใช้ทดแทนกัน ผู้บริโภคจะซื้อสินค้ามากขึ้นเมื่อราคาสินค้าชนิดอื่นมากขึ้นหรือซื้อสินค้านั้นลดลงเมื่อราคาสินค้าชนิดอื่นลดลง กรณีของสินค้าที่ใช้ประกอบกัน ผู้บริโภคจะซื้อสินค้าน้อยลงเมื่อราคาสินค้าชนิดอื่นเพิ่มขึ้นและผู้บริโภคจะซื้อสินค้ามากขึ้นเมื่อราคาสินค้าชนิดอื่นลดลง

3. รายได้ของผู้บริโภค โดยทั่วไปผู้บริโภคที่มีรายได้สูงย่อมต้องการซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำภายในระยะเวลาที่เท่ากัน ณ ราคาเดียวกัน

4. รสนิยมและความพอใจในสินค้ามีส่วนกำหนดอุปสงค์สินค้า เช่นในกรณีสินค้าที่มีผู้บริโภคนิยมในเรื่องแบบและในเรื่องของความนิยมตามสมัย ผู้บริโภคอาจจะซื้อสินค้าที่เปลี่ยนแบบมากขึ้น โดยไม่คำนึงถึงราคาสินค้านั้นและราคาของสินค้าชนิดอื่น ๆ

จากปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในจำนวนของสินค้าและราคาของสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ อัตราการเปลี่ยนแปลงจำนวนสินค้าที่มีผู้ต้องการซื้อเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงราคา หมายถึง ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ (elasticity of demand) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ชนิด ดังนี้ (ปัจจัย, 2535: 70)

1. ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าชนิดนั้น (owned price elasticity of demand) ค่าความยืดหยุ่นดังกล่าวนี้จะบอกให้ทราบถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณที่ผู้บริโภคจะซื้อต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้านั้น ซึ่งเขียนเป็นสูตรคณิตศาสตร์ได้ดังนี้

$$E_{P_i} = \frac{\text{อัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณสินค้าที่บริโภค } (Q_i)}{\text{อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าที่บริโภค } (P_i)}$$

$$= \frac{\% \Delta Q_i}{\% \Delta P_i} = \frac{\Delta P_i}{\Delta Q_i} * \frac{Q_i}{P_i}$$

โดยที่ Q_i = ปริมาณสินค้าที่บริโภค

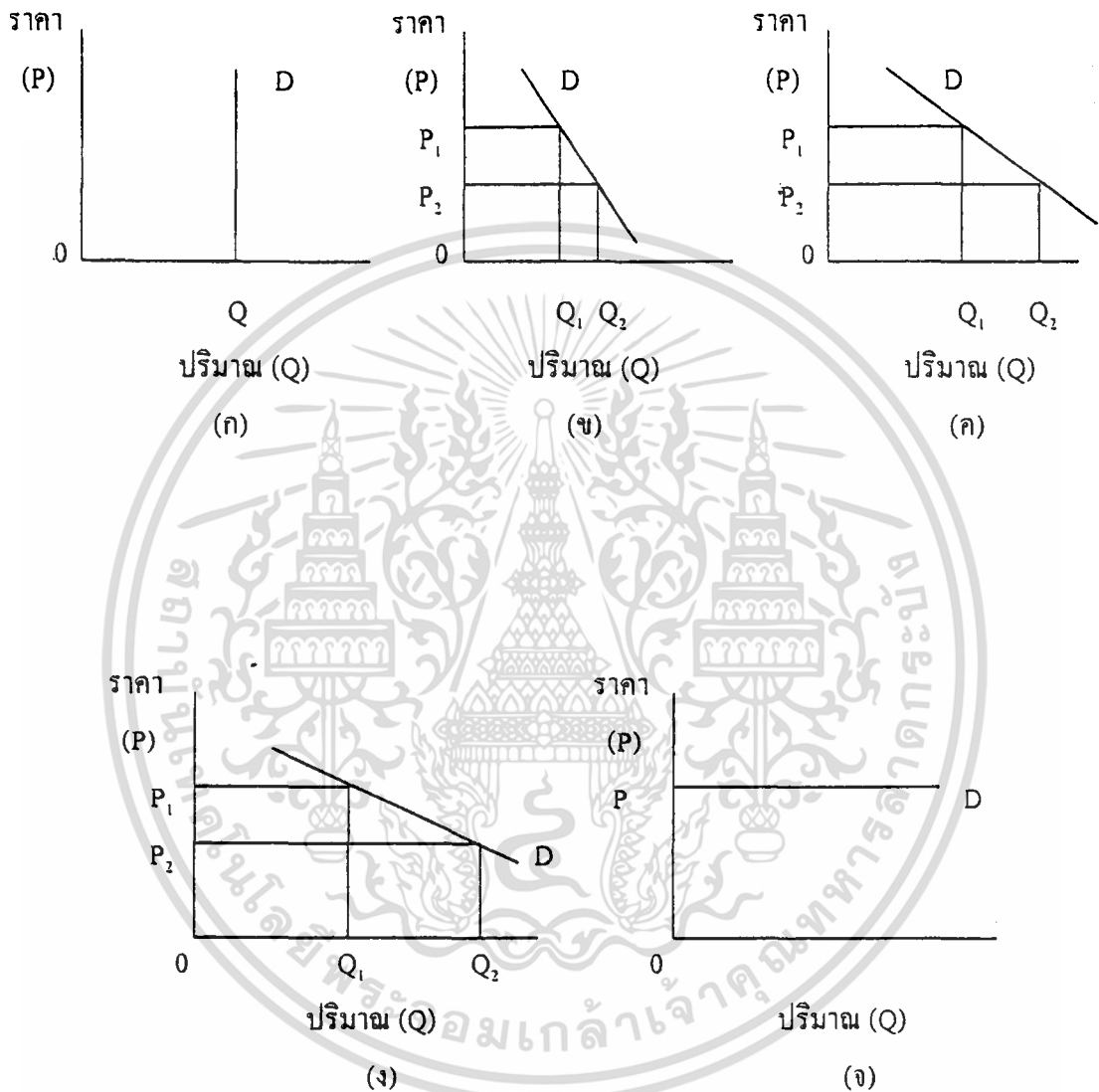
P_i = ราคาสินค้าที่บริโภค

ขนาดความยืดหยุ่นของอุปสงค์แบ่งได้เป็น 5 ประเภทได้แก่

1.1 อุปสงค์ที่ไม่มีมีความยืดหยุ่นเลย (perfectly inelasticity demand) สินค้าที่มีอุปสงค์ในลักษณะนี้ ปริมาณการซื้อสินค้าจะไม่เปลี่ยนแปลงแม้ว่าราคาสินค้าจะเปลี่ยนแปลงไปเท่าใดก็ตาม ค่าความยืดหยุ่นที่คำนวณได้จะเท่ากับศูนย์ (ภาพที่ 1 ก.)

1.2 อุปสงค์ที่มีความยืดหยุ่นน้อย (inelastic demand) สินค้าที่มีอุปสงค์ในลักษณะเช่นนี้ อัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการซื้อจะน้อยกว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคา กล่าวคือ ถ้าหากราคาเพิ่มขึ้นหรือลดลงร้อยละ 1 ปริมาณซื้อจะลดลงน้อยกว่าร้อยละ 1 ค่าความยืดหยุ่นที่คำนวณได้จะน้อยกว่า 1 (ภาพที่ 1 ข.)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 1 ลักษณะของเส้นอุปสงค์ที่มีความยืดหยุ่นแตกต่างกัน
 ที่มา: (ริงสรรค์, 2531)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3 อุปสงค์ที่มีความยืดหยุ่นคงที่ (unitary elasticity) หมายถึงอุปสงค์ของสินค้าที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณซื้อและราคาเท่ากัน และค่าความยืดหยุ่นที่คำนวณได้จะเท่ากับ 1 (ภาพที่ 1 ค.)

1.4 อุปสงค์ที่มีความยืดหยุ่นมาก (elastic demand) หมายถึงอุปสงค์ของสินค้าที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณซื้อ มากกว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้า กล่าวคือถ้าราคาสินค้าเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 ปริมาณซื้อจะเปลี่ยนแปลงไปมากกว่าร้อยละ 1 ค่าความยืดหยุ่นที่คำนวณได้จะมากกว่า 1 (ภาพที่ 1 ง.)

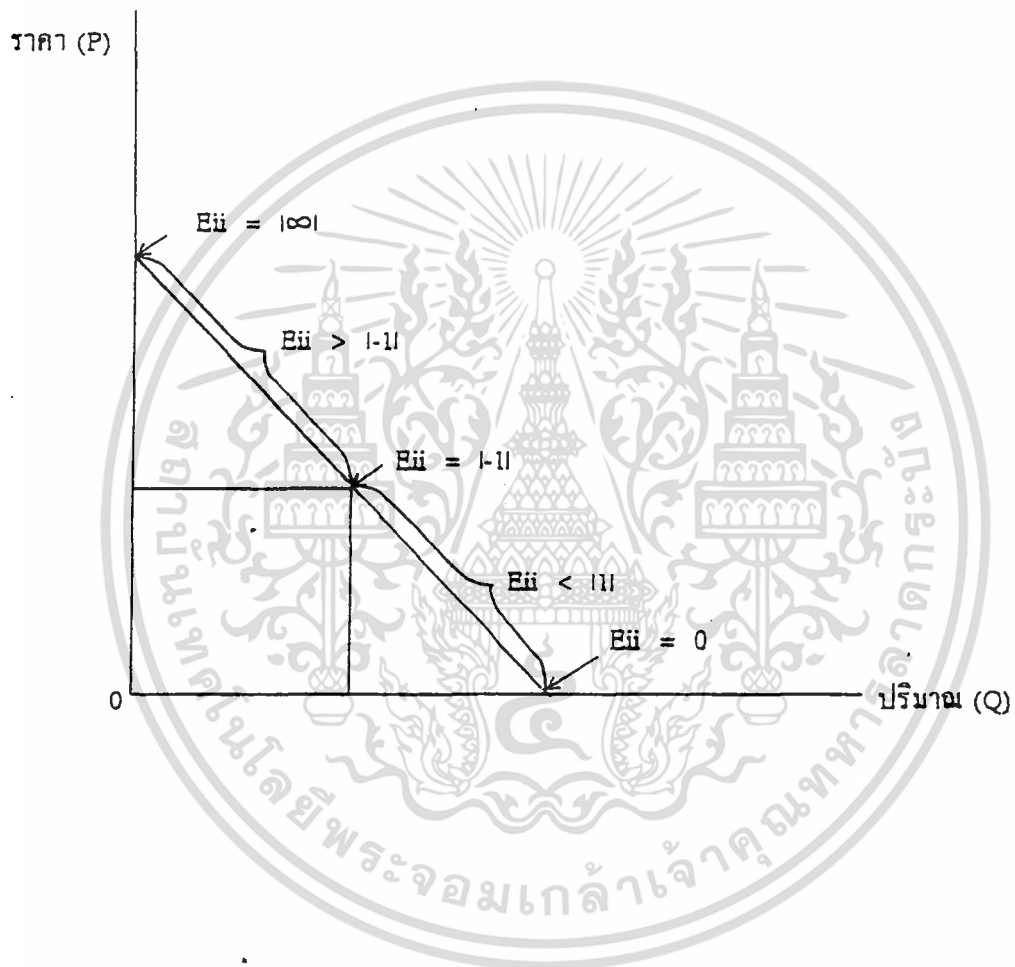
1.5 อุปสงค์ที่มีความยืดหยุ่นมากที่สุด (perfectly elastic demand) หมายถึงอุปสงค์ที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณซื้อต่อปริมาณการเปลี่ยนแปลงของราคามากที่สุด ราคาสินค้าเปลี่ยนแปลงไปปริมาณซื้อจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่สามารถที่จะกำหนดได้ ค่าความยืดหยุ่นในกรณีนี้จะเท่ากับค่าอนันต์ (ภาพที่ 1 จ.)

ในกรณีที่อุปสงค์เป็นเส้นตรง และเส้นอุปสงค์ลากตัดแกนตั้ง (แกนราคา) ไปยังแกนนอน (แกนปริมาณ) ค่าความยืดหยุ่นจะเริ่มตั้งแต่ค่าที่ไม่จำกัดที่แกนราคาจนถึงค่าศูนย์ที่แกนปริมาณ (ภาพที่ 2) ทั้งนี้เพราะเมื่อเส้นอุปสงค์ตัดแกนราคา ปริมาณจะมีค่าเท่ากับศูนย์ ทำให้ค่าความยืดหยุ่นไม่จำกัด และเมื่อตัดแกนปริมาณ ราคาจะมีค่าเท่ากับศูนย์ ทำให้ค่าความยืดหยุ่นเท่ากับศูนย์

ความสัมพันธ์ระหว่างความยืดหยุ่นของอุปสงค์ที่มีต่อราคาและรายได้รวม

รายได้รวมหาได้จากราคาสินค้าต่อหน่วยคูณด้วยปริมาณที่จำหน่ายทั้งหมด แต่เนื่องจากราคาและปริมาณมีความสัมพันธ์ตรงกันข้าม ฉะนั้นจึงยากที่จะบอกได้ว่าถ้าราคาเปลี่ยนแปลงจะมีผลกระทบต่อรายได้รวมของการจำหน่ายสินค้าอย่างไร รายได้รวมอาจจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงก็ได้ แล้วแต่ปริมาณสินค้าจะเปลี่ยนแปลงในระดับราคาต่าง ๆ นั่นคือรายได้รวมจะขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นของอุปสงค์ที่มีต่อราคานั้นเอง (ริงส์เวิร์ค, 2531)

ถ้าหากว่าอุปสงค์มีความยืดหยุ่นมาก ราคาและรายได้รวมจะเปลี่ยนแปลงไปในทางตรงกันข้าม กล่าวคือเมื่อราคาสูงขึ้นรายได้รวมจะลดลง และเมื่อราคาลดลงรายได้รวมจะเพิ่มขึ้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะร้อยละของการเปลี่ยนแปลงปริมาณสินค้ามากกว่าร้อยละของการเปลี่ยนแปลงราคา อย่างไรก็ตามกรณีนี้ไม่ได้หมายความว่าเมื่อราคาลดลงแล้ว รายได้รวมจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยไม่มีขอบเขตจำกัด พอถึงระดับหนึ่งแล้วราคาจะเคลื่อนไหวไปอยู่ในช่วงที่อุปสงค์มีความยืดหยุ่นน้อย

ภาพที่ 2 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ที่เป็นเส้นตรง
ที่มา: (รังสรรค์, 2531)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถ้าอุปสงค์มีความยืดหยุ่นน้อย ราคาและรายได้จะเปลี่ยนแปลงไปในทางเดียวกัน ในลักษณะที่ระดับราคาสูงขึ้น รายได้รวมจะเพิ่มขึ้น และถ้าระดับราคาลดลง รายได้รวมก็จะลดลง ด้วย ทั้งนี้เนื่องจากร้อยละของการเปลี่ยนแปลงปริมาณสินค้าน้อยกว่าร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของราคา (ภาพที่ 3)

2. ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ (income elasticity of demand) ค่าความยืดหยุ่นนี้จะบอกให้ทราบว่าเมื่อรายได้ของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 แล้วปริมาณการซื้อสินค้านั้นจะเปลี่ยนแปลงไปร้อยละเท่าใด โดยมีสูตรคำนวณดังนี้

$$E_{Y_i} = \frac{\text{อัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณซื้อสินค้า}(Q_i)}{\text{อัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของผู้บริโภค}(Y)}$$

$$= \frac{\% \Delta Q_i}{\% \Delta Y} = \frac{\Delta Q_i}{\Delta Y} * \frac{Y}{Q_i}$$

3. ความยืดหยุ่นไขว้ของอุปสงค์ (cross price elasticity of demand) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของการเปลี่ยนแปลงในจำนวนของสินค้าชนิดหนึ่ง กับร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าชนิดอื่น ถ้าราคาสินค้าชนิดอื่นเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 แล้วปริมาณการซื้อสินค้าชนิดนั้นจะเปลี่ยนแปลงไปร้อยละเท่าใด คำนวณได้โดยใช้สูตรดังนี้

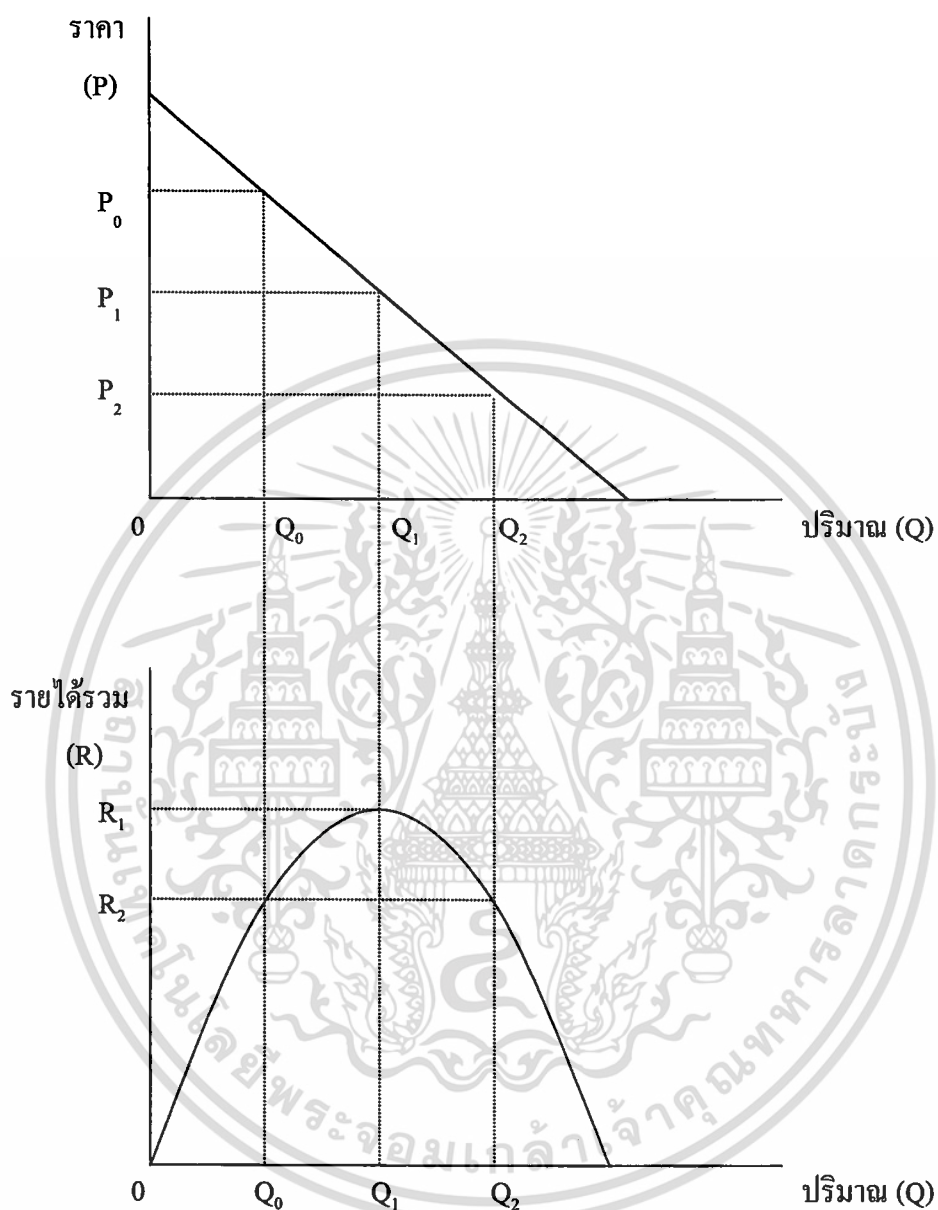
$$E_{C_i} = \frac{\text{อัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณซื้อสินค้า I}(Q_i)}{\text{อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าชนิดอื่น}(P_j)}$$

$$= \frac{\% \Delta Q_i}{\% \Delta P_j} = \frac{\Delta Q_i}{\Delta P_j} * \frac{P_j}{Q_i}$$

แบบจำลองอุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา

แบบจำลองทางเศรษฐมิติของอุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้กำหนดตัวแปรต่าง ๆ จากแบบจำลองทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ดังต่อไปนี้คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างความยืดหยุ่นของอุปสงค์และรายได้รวม
ที่มา: (รังสรรค์, 2531)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

$$ED_t = f(P_t, NI_t, ER_t, U_t)$$

- กำหนดให้ ED_t = ปริมาณกึ่งกระป๋องของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกาในปีที่ t มีหน่วยเป็นตัน
- P_t = ราคาส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคของสหรัฐอเมริกา ในปีที่ t มีหน่วยเป็นบาทต่อตัน
- NI_t = รายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกาปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคของสหรัฐอเมริกา ในปีที่ t มีหน่วยพันล้านดอลลาร์สหรัฐ
- ER_t = อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา ในปีที่ t มีหน่วยเป็นบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ
- U_t = ตัวคลาดเคลื่อน

แบบจำลองนี้แสดงอุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาโดยกำหนดปริมาณความต้องการส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา (ED_t) ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ราคาส่งออกกึ่งกระป๋อง (P_t) รายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกา (NI_t) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ (ER_t)

สมมติฐานในการศึกษา

จากสมการอุปสงค์คาดว่าเครื่องหมายของค่าสัมประสิทธิ์ที่จะได้รับเป็นดังนี้

1. ราคาส่งออกกึ่งกระป๋อง (P_t) จะเปลี่ยนแปลงในทางตรงกันข้ามกับอุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา (ED_t) ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาคือการเปลี่ยนแปลงของราคาส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาคาดว่าจะมีเครื่องหมายน้อยกว่าศูนย์

$$ED_t = f(P_t); \frac{\partial ED_t}{\partial P_t} < 0$$

2. รายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกา (NI_t) จะเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกันกับอุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา (ED_t) ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกา คาดว่าจะมีค่ามากกว่าศูนย์

$$ED_t = f(NI_t); \frac{\partial ED_t}{\partial NI_t} > 0$$

3. อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา (ER) จะเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกันกับอุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา (ED) ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกาคาดว่าจะมีเครื่องหมายมากกว่าศูนย์

$$ED_t = f(ER_t); \frac{\partial ED_t}{\partial ER_t} > 0$$

รูปแบบของฟังก์ชันในการวิเคราะห์

รูปแบบของฟังก์ชันในการวิเคราะห์อุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกามี 4 แบบดังนี้

1. ฟังก์ชันอุปสงค์แบบเส้นตรง (linear demand function)

$$Y_t = a + b_i X_{it} + U_t$$

2. ฟังก์ชันอุปสงค์แบบกึ่งล็อก (semi-log demand function)

$$Y_t = a + b_i \log X_{it} + U_t$$

3. ฟังก์ชันอุปสงค์แบบล็อกคู่ (double-log demand function)

$$\log Y_t = a + b_i \log X_{it} + U_t$$

4. ฟังก์ชันอุปสงค์แบบอินเวอร์สล็อก (inverse-log demand function)

$$\log Y_t = a + b_i X_{it} + U_t$$

โดยกำหนดให้ $Y_t =$ ตัวแปรผันตามปีที่ t

ตัวแปรผันตาม ได้แก่ ปริมาณกึ่งกระป๋องที่ไทยส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกา

$X_{it} =$ ตัวแปรอิสระชนิดที่ i ปีที่ t

ตัวแปรอิสระได้แก่ ราคาส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกาและอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่าง
ประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา

a = ค่าคงที่

b_i = ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรผันอิสระชนิดที่ i

U_i = ค่าความคลาดเคลื่อน

ในการพิจารณาเลือกสมการอุปสงค์จะพิจารณาจากค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. พิจารณาจากเครื่องหมายของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ จะเลือกฟังก์ชันที่มีเครื่องหมายตรงกับสมมติฐานทางเศรษฐศาสตร์
2. พิจารณาจากค่า R^2 (R square) จะเลือกฟังก์ชันที่มีค่า R^2 สูงสุด
3. พิจารณาความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณได้ของตัวแปรในแต่ละฟังก์ชัน จะเลือกฟังก์ชันที่มีจำนวนค่าสัมประสิทธิ์ที่มีนัยสำคัญมากที่สุด
4. พิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนเฉลี่ย (mean square error: MSE) ฟังก์ชันที่มีค่า MSE ต่ำ จะเป็นฟังก์ชันที่เหมาะสมกับข้อมูล

บทที่ 3

การผลิตและการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทย

การผลิตกุ้งกระป๋อง

อุตสาหกรรมกุ้งกระป๋องของไทยอาศัยวัตถุดิบภายในประเทศเป็นหลัก มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่นำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ เนื่องจากในปัจจุบันการขยายตัวของอุตสาหกรรมประเภนี้ เป็นไปอย่างรวดเร็ว และมากกว่าการขยายตัวของปริมาณสัตว์น้ำที่ทำประมงได้มากถึงขีดจำกัดของอุปทานวัตถุดิบกุ้ง ผู้ประกอบการภายในประเทศจึงต้องอาศัยวัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศ การผลิตกุ้งกระป๋องทั้งหมดเป็นการผลิตเพื่อการส่งออกทั้งสิ้น (วรพจน์, 2538)

ประเภทของกุ้ง

กุ้งที่นิยมนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตกุ้งกระป๋องนั้น เป็นกุ้งทะเลที่อยู่ในสกุล มีทาพีเนียส (Metapenaeus Family) กุ้งในสกุลนี้เป็นกุ้งที่มีขนาดเล็ก ทำประมงได้จากอวนลาก และอวนรุนเป็นส่วนใหญ่ ชนิดของกุ้งที่ใช้กันมากคือกุ้งทราย กุ้งตาแจ และกุ้งเปลือกแข็ง (วรพจน์, 2538: 66)

แหล่งประมงกุ้งของไทย

กุ้งซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตกุ้งกระป๋องสามารถจับได้จากบริเวณต่อไปนี้ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2537: 29)

1. บริเวณชายฝั่งภาคตะวันออก ได้แก่ ตรวด จันทบุรี ระยอง ราชบุรี ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ
2. บริเวณชายฝั่งอ่าวไทยในภาคใต้ตอนบน ได้แก่ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพรและสุราษฎร์ธานี
3. บริเวณชายฝั่งอ่าวไทยในภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่ นครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี และนราธิวาส
4. บริเวณชายฝั่งทะเลอันดามัน ได้แก่ ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรังและสตูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเภทของผลิตภัณฑ์กุ้งกระป๋อง

ในปัจจุบันประเทศไทยได้ส่งออกกุ้งกระป๋องในรูปแบบของกุ้งที่ต้มแล้วใส่น้ำเกลือบรรจุกระป๋องอย่างเดียวกันเท่านั้น ประเภทของผลิตภัณฑ์ที่ส่งออกโดยทั่วไปจำแนกได้ 4 ขนาดดังนี้ (วรรณ, 2538: 92)

1. ขนาดเล็ก (small) ขนาดบรรจุกระป๋องน้ำหนัก 6.5-7.0 ออนซ์ บรรจุกุ้ง 60-80 ตัวต่อกระป๋อง
2. ขนาดจิ๋ว (tiny) ขนาดบรรจุกระป๋องน้ำหนัก 6.5-7.0 ออนซ์ บรรจุกุ้ง 80-120 ตัวต่อกระป๋อง
3. ขนาดค็อกเทล (cocktail) ขนาดบรรจุกระป๋องน้ำหนัก 6.5-7.0 ออนซ์ บรรจุกุ้ง 120-180 ตัวต่อกระป๋อง
4. ขนาดปิกนิก (picnic) ขนาดบรรจุกระป๋องน้ำหนัก 6.5-7.0 ออนซ์ บรรจุกุ้งมากกว่า 180 ตัวต่อกระป๋อง

ต้นทุนการผลิต

ต้นทุนการผลิตกุ้งกระป๋องจะมีความแตกต่างกันในแต่ละโรงงาน ขึ้นกับขนาดของโรงงาน ต้นทุนการผลิตจะต่ำสุดในโรงงานขนาดกลาง ซึ่งเป็นต้นทุนวัตถุดิบถึงร้อยละ 65 โรงงานขนาดใหญ่จะมีต้นทุนสูงกว่า ในขณะที่โรงงานขนาดเล็กมีต้นทุนสูงที่สุด โดยทั้งโรงงานขนาดใหญ่และขนาดเล็กจะมีต้นทุนวัตถุดิบใกล้เคียงกัน (ตารางที่ 4) (นที, 2540: 22)

ขั้นตอนการผลิต

ในการผลิตกุ้งกระป๋อง ทางโรงงานจะรับซื้อวัตถุดิบที่ผ่านการแปรรูปเบื้องต้นมาแล้ว กล่าวคือ กุ้งที่นำเข้ามาในโรงงานจะเป็นกุ้งที่ต้มและแกะเปลือกก่อนที่จะนำส่งโรงงาน สาเหตุที่โรงงานไม่ต้มและแกะเปลือกเอง เพราะค่าแรงงานในโรงงานสูง หลังจากที่ถูกสดถูกนำส่งโรงงาน เนื้อกุ้งจะผ่านการต้มซ้ำอีก คัดสิ่งปนเปื้อนและกุ้งที่มีตำหนิออก เด็ดหัวออกและปลิ้นเอาเนื้อออกจากส่วนหาง ล้างและต้มให้สุก โดยต้มกับน้ำเกลือนาน 8-12 นาที จากนั้นทำให้เย็นลงอย่างรวดเร็ว แล้วคัดขนาดออกเป็นพวก จึงนำไปบรรจุลงกระป๋อง สำหรับวิธีการบรรจุทำได้ 2 วิธี ดังนี้ (ดวงกมล, 2539: 36)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

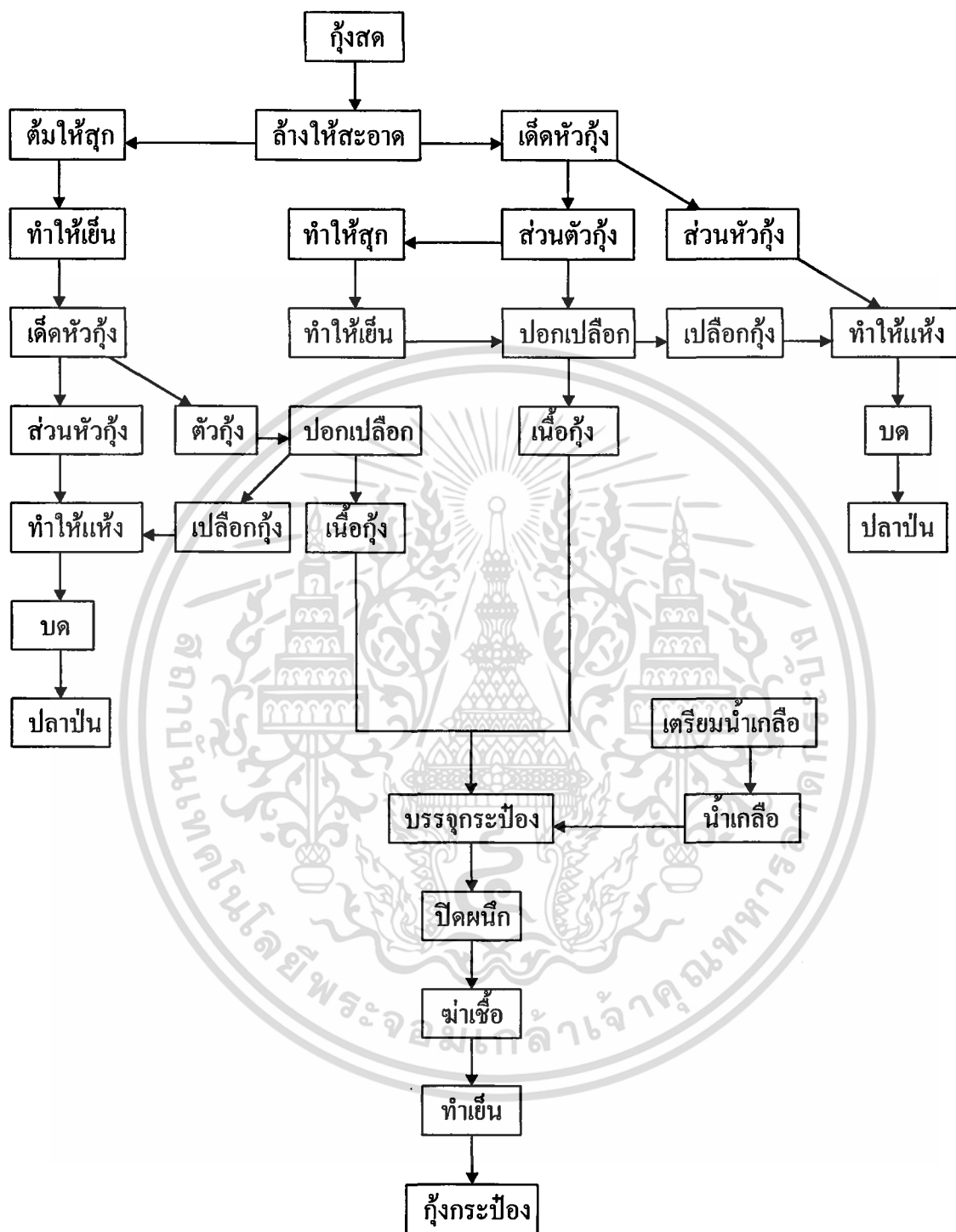
ตารางที่ 4 ต้นทุนการแปรรูปกุ้งกระป๋องขนาด 7 ออนซ์ (บาทต่อกิโลกรัม)

ประเภทต้นทุน	โรงงานขนาดเล็ก		โรงงานขนาดกลาง		โรงงานขนาดใหญ่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วัตถุดิบ	68.90	69.30	53.90	65.00	67.10	71.80
สารเคมีอื่น ๆ	1.00	1.00	1.50	1.90	1.00	1.10
แรงงาน	7.60	7.60	6.10	7.30	11.00	11.70
บรรจุ	6.10	6.10	6.00	7.20	2.50	2.60
อื่น ๆ	15.90	16.00	15.40	18.60	12.00	12.80
รวม	99.50	100.00	82.90	100.00	93.60	100.00

- หมายเหตุ 1. จำนวน หมายถึง จำนวนของประเภทต้นทุนมีหน่วยเป็นบาท/กิโลกรัม
 2. ร้อยละ หมายถึง ร้อยละของจำนวนของประเภทต้นทุน
 3. อื่น ๆ ได้แก่ ค่ากระป๋อง ค่าถลาก ค่าไฟฟ้า ค่าดอกเบี้ย ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักร
 ที่มา: (นที, 2540: 23)

วิธีที่ 1 เริ่มต้นโดยการนำกุ้งสดมาล้างให้สะอาดแล้วนำไปต้มให้สุก จากนั้นทำให้เย็นลงแล้วจึงเด็ดหัวกุ้งออก ซึ่งจะได้ส่วนที่เป็นหัวกุ้งและตัวกุ้ง ส่วนที่เป็นหัวกุ้งจะทำให้แห้งแล้วนำไปบดเพื่อทำเป็นปลาป่นต่อไป ส่วนตัวกุ้งนั้นนำมาปอกเปลือก ส่วนที่เป็นเปลือกนำไปทำให้แห้งแล้วนำไปบดเพื่อนำไปทำเป็นปลาป่นเช่นเดียวกับส่วนหัวกุ้ง ส่วนที่เหลือหลังจากปอกเปลือกแล้วคือเนื้อกุ้งที่จะนำไปบรรจุกระป๋อง โดยเติมน้ำเกลือ แล้วผ่านกระบวนการปิดผนึกฆ่าเชื้อและทำเย็นกระป๋อง ก็จะได้เป็นผลิตภัณฑ์กุ้งบรรจุกระป๋อง

วิธีที่ 2 นำกุ้งสดมาล้างให้สะอาด จากนั้นนำมาเด็ดหัว จะได้ส่วนที่เป็นตัวกุ้งและหัวกุ้ง ส่วนที่เป็นหัวกุ้งจะทำให้แห้งแล้วนำไปบดเพื่อทำเป็นปลาป่น ส่วนที่เป็นตัวกุ้งนั้นจะนำไปต้มให้สุกแล้วทำให้เย็นลง จากนั้นนำไปปอกเปลือก จะได้ส่วนที่เป็นเปลือกกุ้งและเนื้อกุ้ง เปลือกกุ้งจะนำไปทำให้แห้ง แล้วนำไปบดเพื่อทำเป็นปลาป่นเช่นเดียวกับส่วนหัวกุ้ง ส่วนที่เป็นเนื้อกุ้งนำไปบรรจุกระป๋องแล้วเติมน้ำเกลือ ผ่านกระบวนการปิดผนึกฆ่าเชื้อและทำเย็นกระป๋อง ก็จะได้ผลิตภัณฑ์กุ้งบรรจุกระป๋องเช่นเดียวกัน วิธีนี้จะแตกต่างกับวิธีแรกตรงขั้นตอนของการเด็ดหัวกุ้งออกก่อน แล้วจึงนำไปต้มและปอกเปลือก (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการผลิตและบรรจุกึ่งกระป๋อง

ที่มา: (ดวงกมล, 2539)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ธุรกิจที่ทำการผลิตและส่งออกกุ้งกระป๋องของไทย

ในปี พ.ศ. 2540 มีบริษัทที่ทำการผลิตและส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปจำหน่ายยังต่างประเทศประมาณ 30 บริษัท ยกตัวอย่างเช่น บริษัท สุราษฎร์แคนนิ่ง จำกัด ทำการผลิตและส่งออกกุ้งกระป๋องโดยใช้ตราสินค้าชื่อ SRC มีกำลังการผลิต 18,600 ตันต่อปี บริษัท แพนเอเชีย จำกัดทำการผลิตและส่งออกกุ้งกระป๋องโดยใช้ตราสินค้าชื่อ SOUTH SEA, PANASIA และ PAN SEA มีกำลังการผลิต 12,000 ตันต่อปี บริษัท สันติภาพ (ฮั่วเฟ็ง 1958) จำกัด ทำการผลิตและส่งออกกุ้งกระป๋องโดยใช้ตราสินค้าชื่อ STP มีกำลังการผลิต 9,300 ตันต่อปี บริษัท คอนติเนนตัลแปซิฟิก (1979) จำกัด ทำการผลิตและส่งออกกุ้งกระป๋องโดยใช้ตราสินค้าชื่อ LUNCHTIME มีกำลังการผลิต 9,300 ตันต่อปี และบริษัท เอื้อเกษมอุตสาหกรรม จำกัด ทำการผลิตและส่งออกกุ้งกระป๋องโดยใช้ตราสินค้าชื่อ PRINCES มีกำลังการผลิต 5,000 ตันต่อปี (ตารางที่ 5)

ปัญหาการผลิตและแนวทางแก้ไข

1. การเตรียมวัตถุดิบ ขั้นตอนการผลิตและการควบคุมคุณภาพ ปัญหาคุณภาพ ราคา และปริมาณวัตถุดิบพบว่าปัญหารุนแรงมากในขณะนี้ กล่าวคือวัตถุดิบมีปริมาณไม่เพียงพอ กับความต้องการของโรงงาน และฤดูกาลของวัตถุดิบก็เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ทำให้การพยากรณ์การผลิตทำได้ยาก ภาวะการขาดแคลนวัตถุดิบที่รุนแรงนี้ทำให้ผู้ผลิตต้องนำเข้าวัตถุดิบจากแหล่งอื่น ทั้งนี้รัฐได้ให้การสนับสนุนหลายรูปแบบทั้งในเรื่องของการยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจส่งออก การเจรจาเรื่องการทำประมงร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน หรือการให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งวัตถุดิบ เป็นต้น

ปัญหาการรักษาอุณหภูมิของวัตถุดิบในระหว่างคอกการผลิตหรือระหว่างการผลิต มีการใช้น้ำแข็งที่ไม่สะอาดและความเย็นไม่เพียงพอ รวมถึงการปล่อยให้วัตถุดิบที่ผ่านความร้อนแล้วมีอุณหภูมิสูงอยู่เป็นเวลานาน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเสื่อมสภาพของวัตถุดิบ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเคมีภายในอาหาร ซึ่งทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสีของวัตถุดิบ ดังนั้นโรงงานผู้ผลิตควรเพิ่มขั้นตอนในการช่วยลดอุณหภูมิ เช่นการใช้น้ำเย็นฉีดหรือใช้ลมเย็นเป่าเพื่อช่วยควบคุมอุณหภูมิ

สินค้าอาหารทะเลกระป๋องบางชนิดถูกกักกันไม่ให้นำเข้าเนื่องจากเกิดปัญหาในเรื่องการแสดงฉลากและการใช้สารเคมีในอาหาร แสดงให้เห็นว่าผู้ผลิตยังขาดข้อมูลที่ทันสมัย

ตารางที่ 5 รายชื่อบริษัทที่มีกำลังการผลิตและส่งออกกุ้งกระป๋องของไทย 10 อันดับ
ในปี พ.ศ. 2540 (ต้นต่อปี)

ชื่อบริษัท	ชื่อตราสินค้า	กำลังการผลิต
1. บริษัท สุราษฎร์แคนนิ่ง จำกัด	SRC	18,600
2. บริษัท แพนเอเชีย (1981) จำกัด	SOUTH SEA, PANASIA, PAN SEA	12,000
3. บริษัท สันติภาพ (ฮั่วเฟิง 1958) จำกัด	STP	9,300
4. บริษัท คอนติเนนตัลแปซิฟิก (1979) จำกัด	LUNCHTIME	9,300
5. บริษัท เอ็มเกษมอุตสาหกรรม จำกัด	PRINCES	5,000
6. บริษัท พูนสินท่ง่วนฮะ จำกัด	POONSIN	3,200
7. บริษัท ทropicคอลแคนนิ่ง (ประเทศไทย) จำกัด	SEA PEARL, SEA ANGEL	1,200
8. บริษัท โชติวัฒนอุตสาหกรรมการผลิต จำกัด	SEA KING, SEA FLOWER, SEA CHAMPION	1,200
9. บริษัท อาร์เอสแคนเนอร์ จำกัด	RS	1,000
10. บริษัท ซีฮอร์ส จำกัด	SEA HORSE	1,000
11. บริษัทอื่น ๆ	-	11,693
รวม		73,493

ที่มา: (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2541)

ในเรื่องเหล่านี้หรือไม่ให้ความสนใจอย่างจริงจัง ผู้ผลิตควรศึกษาภาวะเบี่ยงของประเทศผู้นำเข้า และรวดเร็ว มีการจัดสัมมนาและฝึกอบรมเป็นระยะ ๆ ตามสถานการณ์ เนื่องจากผู้นำเข้า มีการตั้งกฎเกณฑ์ของคุณภาพที่ต้องตรวจสอบเข้มงวดมากขึ้น สำหรับการวิเคราะห์บางอย่าง ต้องอาศัยเครื่องมือราคาแพง จำเป็นต้องใช้บริการการวิเคราะห์และตรวจสอบของภาครัฐ เช่น กรมประมง กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และกรมวิทยาศาสตร์บริการ สำหรับการให้บริการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตรวจสอบในปัจจุบันยังไม่เพียงพอกับความต้องการใช้บริการ ภาครัฐจึงควรส่งเสริมให้มีห้องปฏิบัติการของเอกชน เพื่อเพิ่มแหล่งบริการตรวจวิเคราะห์ให้มากขึ้น

2. การบรรจุกระป๋องและแนวทางแก้ไข การดูแลกระป๋องเปล่าที่นำมาใช้ไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร พนักงานมักจัดเรียงกระป๋องหรือส่งกระป๋องตามสายพานด้วยความรุนแรง ซึ่งทำให้ขอบกระป๋องมีรอยบุบหรือผิดรูปร่าง ก่อให้เกิดปัญหาความไม่สมบูรณ์ของตะเข็บกระป๋อง และจะทำให้เกิดปัญหาการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ในกระป๋อง ควรแก้ไขโดยการเพิ่มความสนใจและอบรมพนักงานให้เข้าใจถึงแนวทางการป้องกัน

เครื่องปิดผนึกทำงานไม่สมบูรณ์ทำให้เกิดตำหนิของตะเข็บกระป๋อง เนื่องจากกระป๋องจากโรงงานผลิตกระป๋องแต่ละแหล่ง มีความหนาของเหล็กและความโค้งงอของขอบกระป๋องต่างกันเล็กน้อยเมื่อโรงงานมีการเปลี่ยนแปลงกระป๋องจากแต่ละแหล่งผลิตด้วยเหตุผลด้านราคามักก่อให้เกิดความบกพร่องในการทำงานของเครื่องปิดผนึก ดังนั้นจึงควรพยายามใช้กระป๋องจากผู้ผลิตเพียงแหล่งเดียว หากต้องใช้มากกว่าหนึ่งแหล่งควรตรวจสอบข้อกำหนด ลักษณะกระป๋องในแต่ละแหล่งผลิตในด้านความหนาของแผ่นโลหะ และจัดหาลูกกลิ้งจากโรงงานผู้ผลิตเครื่องปิดผนึกที่มีร่องและความโค้งงอที่ถูกต้อง การใช้แรงงานพนักงานในการขัดล้างกระป๋องหลังการปิดผนึก เป็นการสิ้นเปลืองแรงงานและอาจทำให้เกิดรอยขีด หรือตำหนิที่ตะเข็บกระป๋อง ก่อให้เกิดปัญหาสนิมหรือการปนเปื้อนของเชื้อจุลินทรีย์ จึงควรให้มีการใช้เครื่องล้างกระป๋องแบบต่าง ๆ หรือการใช้ไอน้ำหรือน้ำร้อนฉีดล้างกระป๋องแทนการใช้แรงงาน ซึ่งจะช่วยลดค่าแรงงานคนงาน และลดการกระทบกระเทือนกระป๋องหลังการปิดผนึกได้

3. การฆ่าเชื้อและแนวทางแก้ไข ความล่าช้าก่อนการฆ่าเชื้อ พบในกรณีที่มีการผลิตมากหรือมีความบกพร่องของเครื่องกำเนิดไอน้ำ โดยเกิดในช่วงหลังจากการบรรจุปิดผนึกแล้วต้องรอการฆ่าเชื้อเป็นเวลานาน เป็นสาเหตุให้ปริมาณจุลินทรีย์ที่มีอยู่ตามปกติเพิ่มปริมาณมากขึ้น ทำให้เกิดการบวม การเสื่อมเสีย ตลอดจนจนถึงการกักกันและการตีคืนผลิตภัณฑ์ได้ ควรแก้ไขโดยการจัดประสิทธิภาพการทำงานของสายการผลิตให้สอดคล้องกัน หากเกิดความล่าช้าขึ้นเป็นประจำควรมีการศึกษาประเมินค่าการฆ่าเชื้อไว้ล่วงหน้า

การฆ่าเชื้อโดยไม่ใช้แผ่นสไตรการฆ่าเชื้อ เนื่องจากราคาแผ่นสไตรสูง ทำให้ไม่สามารถวัดประสิทธิภาพในการฆ่าเชื้อได้ จึงควรที่จะหาแหล่งผลิตจำหน่ายแผ่นสไตรการฆ่าเชื้อเพิ่มเติม นอกจากที่ใช้อยู่ ซึ่งสามารถเปรียบเทียบราคาและคุณภาพได้มากขึ้น ถ้าไม่สามารถหาแหล่งจำหน่ายใหม่ได้ ก็สามารถดัดแปลงแผ่นสไตรที่มีอยู่ให้มีขนาดเล็กลงใช้แทน สาเหตุทำให้ผลิตภัณฑ์ได้รับการฆ่าเชื้อไม่สมบูรณ์ ได้แก่ การไม่วัดอุณหภูมิกระป๋องก่อนการฆ่าเชื้อหรือการวัดไม่ถูกต้อง การไม่ติดตั้งหรือไม่ใช้เครื่องควบคุมไอน้ำอัตโนมัติ การละเลยการตรวจสอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความเที่ยงตรงของอุปกรณ์วัดอุณหภูมิ เป็นต้น ซึ่งสามารถแก้ไขโดยการตั้งมาตรฐานควบคุมการทำงานในโรงงานให้ปฏิบัติตาม ปัญหาการขาดแคลนน้ำประปาหรือไฟฟ้าสำหรับโรงงานที่อยู่ต่างจังหวัดและมักเกิดไฟฟ้าดับหรือตกในช่วงหน้ามรสุมทำให้เกิดความล่าช้าในการผลิตและอาจเกิดความผิดพลาดในการฆ่าเชื้อซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียต่อผลิตภัณฑ์ รวมถึงความเสียหายในวัตถุดิบสดที่เก็บรักษาในห้องเย็น ควรแก้ไขโดยการผลักดันเร่งรัดหน่วยงานรัฐบาลให้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา พร้อมทั้งจัดหาแหล่งน้ำสำรองและเครื่องกำเนิดไฟฟ้าฉุกเฉินไว้ใช้ในกรณีจำเป็น (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2537)

ภาวะการส่งออกกุ้งกระป๋อง

การส่งออกกุ้งกระป๋อง

การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยมีอัตราการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ปริมาณและมูลค่าการส่งออกกุ้งกระป๋องมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2538 มีปริมาณและมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 58,756 ตันและ 16,032 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2539 มีปริมาณและมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 67,247 ตันและ 18,707 ล้านบาท ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 16.68 จนมาถึงปี พ.ศ. 2540 มีปริมาณและมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 73,493 ตันและ 28,115 ล้านบาท ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2539 ถึงร้อยละ 50.29 ซึ่งไทยมีตลาดส่งออกที่สำคัญคือสหรัฐอเมริกา แม้ว่าสหรัฐอเมริกาจะเป็นผู้ผลิตกุ้งกระป๋องที่สำคัญของโลก แต่เนื่องจากมีปริมาณการผลิตที่ไม่เพียงพอกับความต้องการบริโภคภายในประเทศ จึงต้องนำเข้ากุ้งกระป๋องจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประเทศไทยและไทยก็ได้ส่งออกไปยังตลาดแห่งนี้เป็นมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นทุกปี (วรพจน์, 2538: 105)

ตลาดกุ้งกระป๋องของไทยในสหรัฐอเมริกามีการขยายตัวสูงมาก จะเห็นได้จากมูลค่าการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ถึงปี พ.ศ. 2540 มีมูลค่าเท่ากับ 7,573, 9,163 และ 14,878 ล้านบาทตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.99 และ 62.37 และเป็นสัดส่วนร้อยละ 47.20, 49.00 และ 52.90 ของมูลค่าการส่งออกกุ้งกระป๋องทั้งหมด (ตารางที่ 3) สำหรับคู่แข่งชั้นที่สำคัญของไทย ได้แก่ ประเทศแคนาดา เนื่องจากมีข้อได้เปรียบมากกว่าไทยหลายด้าน ทั้งด้านแหล่งวัตถุดิบซึ่งมีขนาดใหญ่ มีต้นทุนในการผลิตต่ำและมีเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังได้ประโยชน์จากการเป็นสมาชิกในกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (North America Free Trade

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Agreement: NAFTA) ทำให้แคนาดาสามารถนำเข้ากุ้งกระป๋องไปยังสหรัฐอเมริกาโดยเสียภาษีนำเข้าและต้นทุนค่าขนส่งที่ต่ำกว่าไทยมาก (วรพจน์, 2538)

ขั้นตอนการส่งออกกุ้งกระป๋อง

1. สมัครเป็นสมาชิกสมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป หน่วยงานที่ติดต่อคือ สมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป หลักฐานที่ต้องใช้ได้แก่ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนพร้อมลงนามสำเนาถูกต้อง สำเนาทะเบียน ภาษีมูลค่าเพิ่ม สำเนาหนังสือจดทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท และสำเนาใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน (รง.4) (กรณีสมัครเป็นสมาชิกสามัญ)

2. ยื่นความจำนงขอเป็นผู้ส่งออกต่อกองการค้าสินค้าทั่วไป 1 ภายในวันที่ 30 พฤศจิกายนของทุกปีก่อนปีที่จะมีการส่งออก หน่วยงานที่ติดต่อคือ ฝ่ายบริการการค้าต่างประเทศ กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ หลักฐานที่ต้องใช้กรณีเป็นนิติบุคคลได้แก่ สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตและการส่งออกสินค้าประมงและผลิตภัณฑ์ และรายละเอียดแสดงสถานที่ประกอบการ สำหรับกรณีเป็นนิติบุคคลที่มีโรงงานผลิตสินค้าประมงและผลิตภัณฑ์ หลักฐานที่ต้องใช้ได้แก่ สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตและการส่งออกสินค้าประมงและผลิตภัณฑ์ รายละเอียดแสดงสถานที่ประกอบการ รายละเอียดเกี่ยวกับความสามารถในการผลิต และสำเนาใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน (รง.4) ของกระทรวงอุตสาหกรรม

3. ตรวจสอบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร และขอหนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าจากกองสิทธิประโยชน์ทางการค้า ให้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ขอหนังสือรับรองจากกองสิทธิประโยชน์ทางการค้า กรมการค้าต่างประเทศ หลักฐานที่ต้องใช้ได้แก่ สำเนาหนังสือรับรองจดทะเบียนนิติบุคคล สำเนาทะเบียนการค้า หรือทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม และสำเนาใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน (รง.4) และยื่นแบบคำขอหนังสือรับรอง จากหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งดังนี้ ฝ่ายบริการการค้าต่างประเทศ กรมการค้าต่างประเทศ สำนักงานสาขากองตรวจสินค้าขาออก กรมศุลกากร สำนักงานสาขาท่าอากาศยานกรุงเทพฯ อาคารคลังสินค้า สำนักงานการค้าต่างประเทศ ณ ท่าอากาศยาน จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานการค้าต่างประเทศ สาขาภาคใต้ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา สำนักงานการค้าต่างประเทศสาขาภาคตะวันออก จังหวัดชลบุรี หลักฐานที่ต้องใช้ได้แก่ สำเนาใบกำกับสินค้า สำเนาใบตราส่งสินค้าทางเรือ หรือใบรับขนส่งสินค้าทางอากาศ หรือเอกสารแสดงการขนส่งสินค้าอื่น ๆ และหนังสือรับรองอัตราส่วนต้นทุนการผลิตสินค้าสำหรับทั่วไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ขอนหนังสือรับรองคุณภาพจากหน่วยงานต่าง ๆ ตามข้อกำหนดของประเทศคู่ค้า ได้แก่ หนังสือรับรองการวิเคราะห์ หนังสือรับรองสุขลักษณะ ของกรมประมง หนังสือรับรองเรื่องสารปรอท หน่วยงานที่ติดต่อด้านกรมประมงได้แก่ กองควบคุมตรวจสอบผลิตภัณฑ์และการแปรรูปสัตว์น้ำ ศูนย์ควบคุมตรวจสอบสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ ศูนย์ควบคุมตรวจสอบสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์ จังหวัดสงขลา (สำหรับผู้ที่มิมีโรงงานที่อยู่ในเขตจังหวัดภาคใต้) หลักฐานที่ต้องใช้ในกรณีขอหนังสือรับรองจากกรมประมงได้แก่ สำเนาหนังสือรับรองการเป็นนิติบุคคล จากกระทรวงพาณิชย์ สำเนาทะเบียนการค้า สำเนาใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนบริษัท สำเนาใบอนุญาตตั้งโรงงานและประกอบกิจการโรงงานจากกระทรวงอุตสาหกรรมหรือสำเนาใบอนุญาตประกอบอาหารจากกระทรวงอุตสาหกรรม หนังสือมอบอำนาจในการติดต่อและเซ็นเอกสารใบรับรอง หนังสือให้เก็บตัวอย่างเพื่อขอใบรับรองตามแบบพิมพ์ที่อธิบดีกำหนด และหนังสือขอเอกสารใบรับรองตามแบบพิมพ์ที่อธิบดีกำหนด สำหรับหน่วยงานที่ติดต่อด้านกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้แก่ กองวิเคราะห์อาหารส่งออก ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์สงขลา หลักฐานที่ต้องใช้กรณีขอหนังสือรับรองผลการวิเคราะห์จากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้แก่ ใบนำส่งตัวอย่างอาหารวิเคราะห์ และคำร้องขอรับหนังสือรับรองคุณภาพอาหารเพื่อการส่งออก สำหรับหน่วยงานที่ติดต่อด้านสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติคือ กองการวัดกัมมันตภาพรังสี หลักฐานที่ต้องใช้กรณีขอหนังสือรับรองผลการวิเคราะห์จากสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติได้แก่ ใบนำส่งตัวอย่าง และคำร้องขอรับหนังสือรับรองคุณภาพอาหารเพื่อการส่งออก

5. ผ่านพิธีการศุลกากร หน่วยงานที่ติดต่อก็คือ ฝ่ายพิธีการส่งออกกองตรวจสินค้าขาออก กรมศุลกากร หลักฐานที่ต้องใช้ได้แก่ ใบรับรองแหล่งกำเนิดของสินค้า ใบรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ตามข้อกำหนดของประเทศคู่ค้า หลักฐานการเป็นสมาชิกสมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป หลักฐานการเป็นผู้ส่งออกที่ขึ้นทะเบียนต่อกรมการค้าต่างประเทศ ใบขนสินค้าขาออก (กศก.101) บัญชีราคาสินค้า บัญชีรายละเอียดการบรรจุหีบห่อ แบบธุรกิจต่างประเทศ (แบบ ธ.ต.1) สำหรับของส่งออกที่มีมูลค่ามากกว่า 500,000 บาท และคำร้องขอทำการตรวจสินค้าและบรรจุเข้าตู้คอนเทนเนอร์ (ภาพที่ 5) (กระทรวงพาณิชย์, 2541)

ปัญหาการส่งออกและแนวทางแก้ไข

แม้ว่าประเทศไทยจะประสบความสำเร็จในการส่งออกกุ้งกระป๋อง เนื่องจากมีความพร้อม

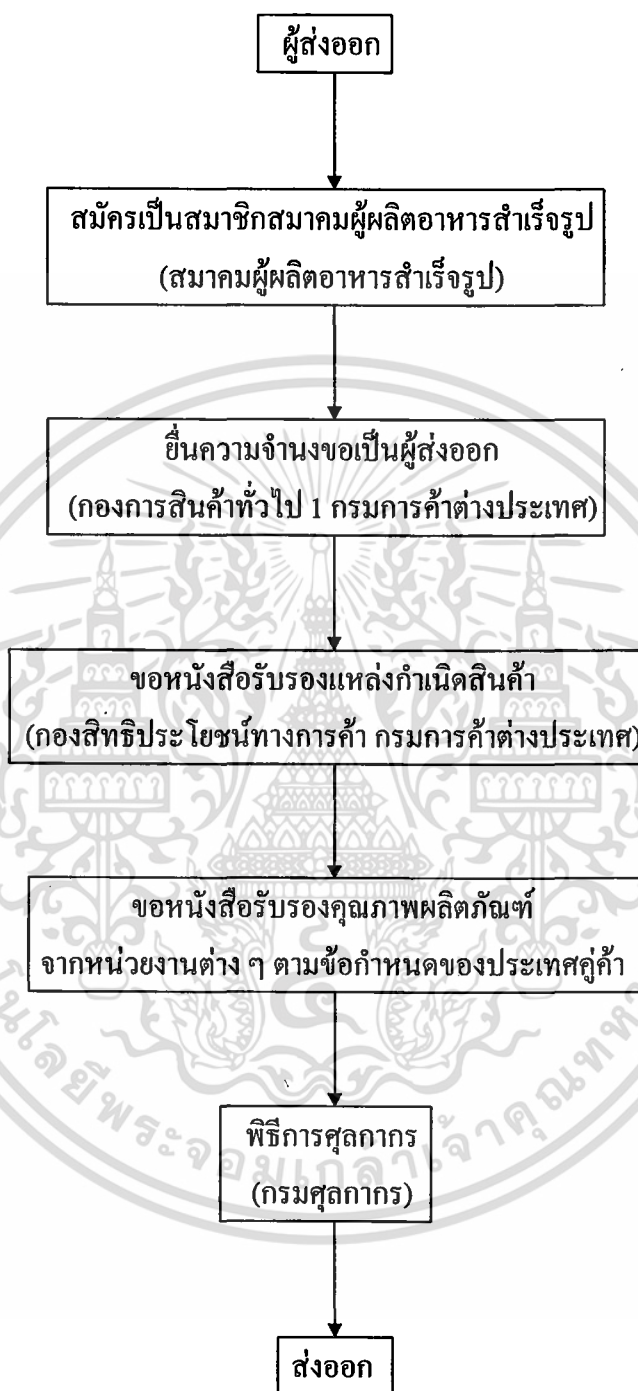
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในการส่งออกมากกว่าประเทศอื่น ๆ หลายประเทศ แต่ปัจจุบันการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทย ก็ต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ มากมายดังนี้

1. การกีดกันทางการค้าจากต่างประเทศ เนื่องจากการแข่งขันทางการค้าทวีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้เกิดการกีดกันทางการค้าในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในด้านมาตรการทางภาษี โดยกำหนดอัตราภาษีการนำเข้าให้สูงขึ้น กำหนดโควตาในการนำเข้า และใช้มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี โดยเพิ่มความเข้มงวดในการควบคุมคุณภาพสินค้า การกำหนดมาตรฐานสินค้าและตรวจสอบสินค้าในเรื่องคุณภาพของผลผลิตสินค้า โดยให้ระบุชื่อประเทศที่ผลิต แหล่งที่มาของวัตถุดิบ และวัตถุดิบในอาหาร ข้อกำหนดเหล่านี้ทำให้สินค้าของไทยถูกกีดกันไม่สามารถนำเข้าสหรัฐอเมริกาได้เป็นจำนวนมาก เนื่องจากผู้ผลิตบางรายยังมีได้ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ผ่านข้อกำหนดต่าง ๆ สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหามาตรการทางภาษีนั้น ผู้ส่งออกกุ้งกระป๋องไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้จึงต้องเป็นหน้าที่ของภาครัฐบาลที่เกี่ยวข้องจะต้องทำหน้าที่ในการเจรจาเพื่อขอลดหย่อนอัตราภาษีหรือเพิ่มโควตาการนำเข้า ในส่วนของมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีอันได้แก่เรื่องสุขอนามัย ผู้ผลิตจะต้องทำการผลิตให้ได้มาตรฐานได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามความต้องการของผู้บริโภคและรักษามาตรฐานเอาไว้ ส่วนภาครัฐจะต้องทำการเจรจาในข้อตกลงเรื่องมาตรฐานให้มีมาตรฐานเป็นหนึ่งเดียวกัน มีวิธีปฏิบัติในการตรวจปล่อยสินค้าที่สมเหตุสมผลและมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน (ปารีชาติ, 2538)

2. ผลกระทบจากการรวมกลุ่มทางการค้าเสรีอเมริกาเหนือ จะทำให้ไทยเสียเปรียบแคนาดา ซึ่งเป็นประเทศสมาชิกในกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือโดยจะได้เปรียบกว่าในด้านภาษี และต้นทุนค่าขนส่ง เพราะมีผลทำให้ต้นทุนของสินค้าภายในกลุ่มประเทศเหล่านี้ต่ำลง อันจะเป็นอุปสรรคต่อการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปยังตลาดสหรัฐอเมริกา ผู้ผลิตของไทยจึงควรมีการปรับปรุงประสิทธิภาพของการผลิตเพื่อลดต้นทุนการผลิต และรักษาระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ทั้งจากประเทศในกลุ่มและนอกกลุ่มทางการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (วรพจน์, 2538)

3. ปัญหาสิ่งแวดล้อม สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภครายใหญ่ของโลก ได้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ เนื่องจากการทำประมงกุ้งซึ่งจะใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตกุ้งกระป๋องนั้น เป็นกุ้งที่ได้จากอวนลากและอวนรุนซึ่งเป็นเครื่องมือประมงที่มีผลกระทบต่อการทำลายทรัพยากรสัตว์น้ำประเภทเต่าทะเลสูง ซึ่งทางสหรัฐอเมริกาได้หยิบยกปัญหานี้ขึ้นมาเป็นข้อกีดกันทางการค้ากับประเทศผู้ผลิต มาตรการการอนุรักษ์เต่าทะเลนี้จึงส่งผลกระทบต่อ การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทย โดยที่สหรัฐอเมริกาได้ประกาศให้งดการนำเข้าและกักกันสินค้า

ภาพที่ 5 ขั้นตอนการส่งออก

ที่มา: (กระทรวงการคลัง, 2539)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กึ่งกระป๋องที่ได้วัตถุดิบจากการใช้เครื่องมือประมงที่มีผลต่อการทำลายเต่าทะเล หรือนำเข้าวัตถุดิบที่ได้จากการประมงที่เป็นการไม่อนุรักษ์เต่าทะเล ดังนั้นทางรัฐบาลจึงควรเผยแพร่ความรู้ในการทำประมงที่ถูกต้องวิธี โดยการติดตั้งเครื่องมือที่ใช้แยกเต่าทะเลเข้ากับเครื่องมือประมง และปฏิบัติตามข้อกำหนดของประเทศคู่ค้าอย่างเคร่งครัด (ปาริชาติ, 2538)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

กฎระเบียบการนำเข้าและส่งออก

มาตรการภานำเข้าของประเทศผู้ค้า

อุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋องประสบกับมาตรการที่มีผลต่อการค้าต่าง ๆ ซึ่งประเทศผู้นำเข้าส่วนใหญ่เป็นประเทศที่พัฒนา ได้ตั้งเกณฑ์ในการเก็บอัตราอากรขาเข้าสามระดับ มีดังนี้ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2537: 95)

1. อัตราอากรขาเข้าทั่วไป (Most Favoured Nations: MFN) เป็นอัตราขาเข้าที่ใช้กับประเทศผู้ส่งออกทุกประเทศเท่าเทียมกัน ระดับอากรขาเข้านี้เป็นระดับปกติทั่วไป ซึ่งเป็นอากรขาเข้าที่มีอัตราสูงที่สุด

2. อัตราอากรขาเข้าที่ให้เป็นลักษณะสิทธิพิเศษทางศุลกากร (Generalized Special Preference: GSP) เป็นการให้สิทธิพิเศษกับประเทศผู้ส่งออกที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา เพื่อเป็นการช่วยเหลือและเปิดโอกาสให้ประเทศกำลังพัฒนาสามารถส่งออกและแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้ กรณีของ GSP นี้บางประเทศอาจจะให้สิทธิพิเศษโดยไม่เก็บอากรขาเข้าจากประเทศผู้ส่งออก หรืออาจเก็บในอัตราน้อย

3. อัตราอากรขาเข้าที่เป็นการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรกับประเทศที่ผู้นำเข้าต้องการ จะให้สิทธิพิเศษเหนือกว่ากรณี GSP ซึ่งโดยมากมักจะเป็นในลักษณะพันธะผูกพัน หรือความช่วยเหลือที่ประเทศผู้นำเข้าต้องการให้กับประเทศผู้ส่งออก ที่อาจจะเคยเป็นอาณานิคมมาก่อนภายใต้สนธิสัญญาต่าง ๆ

ในปัจจุบันกึ่งกระป๋องของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกาไม่ได้รับ GSP จากสหรัฐอเมริกา ดังนั้นไทยจึงต้องเสียภานำเข้ากึ่งกระป๋องในอัตรานปกติคือร้อยละ 10 (กระทรวงพาณิชย์, 2538)

มาตรการเกี่ยวกับการนำเข้าที่ไม่ใช่ภาน

ขั้นตอนในการนำเข้า

1. ผู้นำเข้าแจ้งประเภทของสินค้าต่อเจ้าหน้าที่ ณ ด่านศุลกากร ในกรณีสินค้านำเข้า ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับสินค้านี้จะถูกส่งไปยังสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สหรัฐอเมริกา (United States Food and Drug Administration: USFDA) (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2537: 97)

2. ผู้นำเข้าต้องกรอกใบคำร้องขออนุญาตนำเข้า (entry notice) ซึ่งระบุข้อมูลต่าง ๆ คือ รายละเอียดเกี่ยวกับตัวสินค้า ปริมาณสินค้าทั้งหมดที่นำเข้า ชื่อผู้นำเข้า (broker) หรือชื่อเจ้าของสินค้าในสหรัฐอเมริกา ชื่อผู้ผลิตและประเทศผู้ผลิต ระบุวันเวลาที่สินค้าเข้าเทียบท่าและด่านที่สินค้าเข้า

3. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของประเทศสหรัฐอเมริกา จะพิจารณาคำร้องขออนุญาตนำเข้าและตัดสินใจนำเข้า ซึ่งขึ้นกับหลายปัจจัยตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของประเทศสหรัฐอเมริกา ถ้าคำตัดสินยอมให้นำเข้าสินค้าสามารถเข้าสู่ตลาดของสหรัฐอเมริกาได้ แต่ถ้าสินค้านั้นมีปัญหาผู้นำเข้าจะได้รับคำสั่งให้สุ่มตัวอย่าง จะเคลื่อนย้ายสินค้าออกจากโกดังไม่ได้ต้องคอยให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของประเทศสหรัฐอเมริกามาสุ่มตัวอย่างไปตรวจโดยจะไม่มีการแจ้งว่าจะตรวจอะไรบ้าง ถ้าผลการตรวจไม่พบปัญหาหรือข้อขัดแย้งต่อกฎหมายอาหาร สินค้านั้น ๆ สามารถผ่านเข้าไปขายได้ แต่ถ้าผลการตรวจพบว่ามีสารเคมีตามกฎหมายสินค้าจะถูกกักกัน ผู้นำเข้าจะได้รับคำสั่งให้ถูกกักสินค้าและรอการพิจารณา และแจ้งให้ทราบถึงสาเหตุที่ทำให้สินค้าถูกกักกัน กรณีนี้เจ้าของสินค้าสามารถแสดงหลักฐานแย้งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้ ถ้ามีหลักฐานดีก็อาจนำเข้าสินค้านั้นได้ สินค้าที่ถูกกักกันนี้จะนำเข้ามาขายในสหรัฐอเมริกาไม่ได้ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ได้เปิดโอกาสให้เจ้าของสินค้าจัดการสินค้านั้นได้หลายวิธี ตามความเหมาะสมเฉพาะกรณี คือ

1. นำสินค้านั้นส่งไปขายยังประเทศอื่น ซึ่งกรณีนี้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของประเทศสหรัฐอเมริกา จะแจ้งข้อมูลที่สินค้าถูกกักกันไปยังประเทศผู้นำเข้าใหม่ด้วย
2. นำสินค้าไปดัดแปลง แปรรูปเป็นอาหารสัตว์
3. ทำการแปรสภาพใหม่ คือปรับเปลี่ยนเพื่อให้สินค้าสอดคล้องตามข้อกำหนดซึ่งจะต้องแจ้งต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของประเทศสหรัฐอเมริกา และระบุกระบวนการที่จะทำด้วย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของประเทศสหรัฐอเมริกาคงจะเข้ามาควบคุมเพื่อไม่ให้เกิดการปฏิบัติที่ขัดต่อกฎหมาย ทั้งนี้จะมีโรงงานเอกชนในบริเวณใกล้ท่าเทียบเรือที่รับทำแปรสภาพสินค้าใหม่ด้วย

4. สินค้าจะต้องถูกนำไปทำลาย ถ้าพบว่าเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค

การจะขอจัดการสินค้าด้วยวิธีใดนั้นขึ้นกับสาเหตุที่สินค้านั้นถูกกักกัน และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของประเทศสหรัฐอเมริกา จะพิจารณาอนุญาตตามความเหมาะสม มิใช่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สิทธิตามกฎหมายของเจ้าของสินค้า สำหรับกึ่งกระป๋องซึ่งจัดเป็นสินค้าที่มีความเป็นกรดต่ำ (Low-Acid Canned Food: LACF) เมื่อนำเข้าสหรัฐอเมริกา ผู้ผลิตจะต้องขอขึ้นทะเบียนโรงงานต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของประเทศสหรัฐอเมริกา และกรอกข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ความร้อนฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ในอาหารกระป๋อง เจ้าหน้าที่จะพิจารณากระบวนการและมีการสุ่มตัวอย่างตรวจเมื่อสินค้าเข้าเทียบท่าเพื่อพิจารณาข้อเท็จจริงว่าสอดคล้องกับตัวสินค้าที่นำเข้า

สำหรับสินค้าที่ถูกกักกัน ณ ด่านตรวจ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของประเทศสหรัฐอเมริกาจะทำบัญชีรายชื่อสินค้าที่ถูกกักกัน (detention list) ซึ่งระบุประเทศผู้ผลิต บริษัทผู้ผลิต ประเภทและปริมาณสินค้าที่ถูกกักกัน และสาเหตุของการกักกัน ซึ่งพิมพ์ออกเป็นประจำเดือน บ่อยครั้งที่พบว่าสินค้าเข้าข่ายถูกกักกันโดยอัตโนมัติ (automatic detention) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีบันทึกกรณีที่จัดเป็นสินค้าเข้าข่ายถูกกักกันโดยอัตโนมัติ ซึ่งจะเกี่ยวกับประวัติที่ไม่ดีของผู้ผลิต ผู้ส่งออก ประเทศผู้ผลิต หรือแหล่งผลิต หรือข้อมูลของการเกิดน้ำเสีย ในประเทศหรือแหล่งผลิตเป็นต้น (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2537: 98) ดังตัวอย่างเช่น ถ้าสินค้าถูกระงับการนำเข้า เนื่องจากสาเหตุที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภค ผู้ผลิตรายนั้นจะถูกขึ้นทะเบียนเป็นสินค้าเข้าข่ายถูกกักกันโดยอัตโนมัติ เวลาจะนำสินค้าเข้าครั้งต่อไปผู้ผลิตดังกล่าวจะต้องแสดงหลักฐานประกอบว่าสินค้านั้น ๆ มีคุณภาพดี หลักฐานการตรวจสอบสินค้านี้สามารถออกโดยห้องปฏิบัติการตรวจสอบของเอกชนที่ได้รับความเชื่อถือจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของประเทศสหรัฐอเมริกา ถ้าสามารถนำเข้าโดยไม่ถูกระงับ 5 ครั้งติดต่อกัน ผู้ผลิตรายนั้นจึงจะหลุดจากรายชื่อสินค้าเข้าข่ายถูกกักกันโดยอัตโนมัติ ทั้งนี้ให้ทำคำร้องยื่นต่อเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของประเทศสหรัฐอเมริกา และต้องได้รับการแจ้งกลับให้พ้นจากสินค้าเข้าข่ายถูกกักกันโดยอัตโนมัติ โดยที่ผู้ผลิตรายนี้จะถูกตรวจสอบสินค้าในครั้งต่อ ๆ ไปอย่างเข้มงวด เช่นมีการสุ่มตัวอย่างจำนวนมากกว่าปกติ นอกจากเรื่องความสะอาด สุขอนามัยต่าง ๆ และฉลาก ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายแล้ว สหรัฐอเมริกายังมีมาตรฐานซึ่งไม่บังคับให้เลือกปฏิบัติตามความสมัครใจของผู้ผลิต 2 อย่าง คือ

1. มาตรฐานซึ่งเลือกปฏิบัติตามความสมัครใจ (voluntary standard pertaining to fish and shellfish) ภายใต้ข้อกำหนดของ สำนักงานประมงแห่งชาติกระทรวงพาณิชย์ (National Marine Fisheries of the Department of Commerce)

2. โปรแกรมการตรวจสอบตามความสมัครใจ (voluntary inspection programs)

ทั้งนี้ หน่วยบริการการประมงแห่งชาติ (National Marine Fisheries Services: NMFS) ได้ทำการจัดระดับคุณภาพสินค้าออกเป็น A, B และ C และหากผู้นำเข้าต้องการระบุระดับคุณภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สินค้าให้แจ้งต่อหน่วยบริการประมงแห่งชาติ เพื่อทำการตรวจสอบและสุ่มตัวอย่างตรวจสอบสินค้าในแต่ละครั้งที่นำเข้า เพื่อพิสูจน์ว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับใด ตามที่กำหนดเงื่อนไขไว้ตามมาตรฐานของข้อ 1 เมื่อผลการตรวจปรากฏก็สามารถนำไปใช้เป็นสื่อในการโฆษณาได้ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2537: 99)

เกณฑ์การใช้สารเจือปนอาหาร

การใช้สารเจือปนอาหารในการผลิตกึ่งกระป๋องเพื่อส่งออกไปขายในต่างประเทศ อาจก่อให้เกิดปัญหาในการนำเข้าได้ ถ้าไม่ได้ตรวจสอบเกณฑ์การใช้สารของประเทศนั้น ๆ ดังเช่น ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับสินค้าไทยในอดีต กรณีสาร อีทิลีน ไดอะมีน เตตระ อะซิติก แอซิด (Ethylene Diamine Tetra Acetic acid: EDTA) เป็นต้น สารเจือปนอาหารที่มีการใช้ในผลิตภัณฑ์จะต้องระบุชนิดบนฉลากอาหาร ปริมาณที่ใช้ต้องไม่เกินเกณฑ์ที่กำหนดของแต่ละประเทศ เนื่องจากรายการของสารที่อนุญาตให้ใช้มีเป็นจำนวนมาก (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2537: 105)

เกณฑ์กำหนดเรื่องโลหะหนักและสารพิษตกค้างในอาหาร

ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก มีความวิตกในเรื่องของการปนเปื้อนของโลหะหนัก และสารตกค้างจากยากำจัดศัตรูพืชและยาฆ่าแมลง ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค ดังนั้นในกฎหมายอาหาร จึงมีการกำหนดปริมาณของสารที่อาจพบได้ในอาหาร (tolerance limit) (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2537: 105)

มาตรฐานข้อกำหนดเฉพาะของผลิตภัณฑ์

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ของแต่ละประเทศมีการบังคับใช้แตกต่างกัน มาตรฐานที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นมาตรฐานระหว่างประเทศนั้นเป็นมาตรฐานที่สหรัฐอเมริกานำมาใช้ โดยที่วัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคทางด้านสุขอนามัยและเพื่อความปลอดภัยทางการค้า ซึ่งข้อกำหนดในมาตรฐานระหว่างประเทศสามารถใช้เป็นแนวทางในการผลิตสำหรับผู้ผลิต และน่าจะมิพบปัญหาในการต่อรองทางการค้าระหว่างประเทศ ในกรณีที่ประเทศสมาชิกประเทศใดประเทศหนึ่งให้

การยอมรับมาตรฐาน แต่กลับออกกฎเกณฑ์ มาตรฐานในประเทศที่ขัดแย้งกับมาตรฐานระหว่างประเทศ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2537: 107)

เกณฑ์ในการกำหนดฉลากสินค้าอาหาร

ฉลากสินค้า เป็นสื่อที่สำคัญในการแสดงรูปลักษณะของสินค้า และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อของผู้บริโภค รัฐบาลจึงจำเป็นต้องเข้าควบคุมเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้บริโภค แต่ละประเทศจะมีเกณฑ์กำหนดในเรื่องฉลากสินค้าอาหาร โดยระบุข้อความที่จำเป็นต้องแสดงในฉลากและป้องกันไม่ให้เกิดการแสดงฉลากที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง หรือที่อาจทำให้ผู้บริโภคเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน เช่น สหรัฐอเมริกามีระเบียบว่าด้วยเรื่องความถูกต้องของฉลากและหีบห่อ ผู้ส่งสินค้าอาหารของไทยจำเป็นต้องศึกษาถึงกฎเกณฑ์ในเรื่องนี้ เนื่องจากในอดีตการกำหนดฉลากไม่ตรงกับเงื่อนไขของประเทศผู้นำเข้า เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สินค้าถูกกักกัน ทำให้ต้องเสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการแก้ไขฉลาก อาหารที่นำเข้ามาขายในสหรัฐอเมริกา ฉลากจะต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ เป็นภาษาอังกฤษปรากฏอยู่ข้างบนฉลาก (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2537: 108)

1. อาหารที่มีภาชนะบรรจุ จะต้องมีฉลากแสดงประเทศผู้ผลิต ชื่อ ที่อยู่ของผู้ผลิตหรือผู้บรรจุหรือผู้จำหน่าย โดยถ้าเป็นผู้บรรจุหรือตัวแทนจำหน่ายให้มีข้อความแสดงไว้ด้วย และแสดงข้อความที่ถูกต้องของปริมาณสุทธิของอาหารในภาชนะบรรจุนั้น ๆ หน่วยในมาตรา ชั่ง ตวง วัด ให้ใช้ปอนด์และแกลลอน การแสดงปริมาณสุทธิให้แสดงไว้ชัดเจนของภาชนะบรรจุ และพิมพ์แยกจากข้อความอื่น ๆ ในฉลาก ถ้าอาหารมีปริมาณอยู่ในระหว่าง 1-4 ปอนด์ ให้แสดงเป็นออนซ์และปอนด์
2. มีชื่อสามัญของผลิตภัณฑ์หรือสัตว์น้ำที่ใช้บรรจุ สำหรับอาหารที่มีมาตรฐานให้ใช้ชื่อตามที่ระบุในมาตรฐานนั้น ๆ
3. ระบุองค์ประกอบของอาหารนั้น ๆ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย และให้ระบุการใช้เครื่องเทศและสารให้กลิ่น รส และสี หรือวัตถุกันเสียด้วย ซึ่งใช้ได้เฉพาะชนิดที่อยู่ในรายการที่อนุญาตให้ใช้ได้เท่านั้น การใช้สีต้องไม่ใช่เพื่อบดบังข้อบกพร่องของสินค้าชนิดนั้น ๆ
4. สารที่ใช้บรรจุต้องมีปริมาณและสัดส่วนตามที่กำหนด โดยให้ระบุเป็นน้ำหนักสุทธิ และน้ำหนักเนื้อ ต้องระบุการใช้เกลือในอาหารและเจือปนไขมันที่ใช้บรรจุ
5. ภายใต้อีกข้อกำหนดในการแสดงฉลากและผลการศึกษาระบาดวิทยาอาหาร ตั้งแต่ พฤษภาคม พ.ศ. 2536 ฉลากอาหารจะต้องมีการระบุข้อมูลทางด้านโภชนาการ ดังนี้คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ปริมาณที่บริโภคต่อคน โดยคิดจากการบริโภคจริงของคนที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 4 ปี
2. จำนวนการบริโภคใน 1 หน่วยภาชนะบรรจุ
3. ปริมาณพลังงาน, โปรตีน, คาร์โบไฮเดรตและไขมัน ต่อหน่วยบริโภค หน่วยเป็นกิโลแคลลอรี่และกรัมตามลำดับ
4. ร้อยละของสารอาหารต่อหน่วยบริโภคต่อวัน หรือถ้าต้องการระบุโภชนาการอื่นนอกจากที่กล่าวนี้ได้ แต่ต้องมีปริมาณมากกว่าร้อยละ 2 ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของประเทศสหรัฐอเมริกา
5. ระบุข้อมูลในเรื่องของไขมัน โดยระบุปริมาณโคเลสเตอรอล และกรดไขมันอิ่มตัว
6. ปริมาณโซเดียมเป็นมิลลิกรัม ต่อ 1 หน่วยที่บริโภค
การวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการเพื่อระบุบนฉลากอาหาร ถ้าพบว่าข้อความที่ระบุบนฉลากไม่ถูกต้อง กล่าวคือสารอาหารที่มีตามธรรมชาติของผลิตภัณฑ์ถ้าตรวจพบว่ามีปริมาณน้อยกว่าร้อยละ 80 ของปริมาณที่ระบุบนฉลาก หรือพบว่ามีปริมาณแคลลอรี่ น้ำตาล ปริมาณไขมันทั้งหมด กรดไขมันอิ่มตัว โคเลสเตอรอล หรือโซเดียม เกินกว่าร้อยละ 120 ของค่าที่ระบุบนฉลาก จะถือว่าฉลากอาหารนั้น ๆ ละเมิดข้อกำหนดของ การแสดงคุณค่าทางอาหารบนฉลาก ถือเป็นฉลากที่ไม่สมบูรณ์ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2537: 109)

มาตรการส่งออกอาหารทะเลบรรจุกระป๋องที่กำหนดโดยประเทศไทย

ระเบียบสำหรับอาหารที่ส่งออก

ฉลากของอาหารที่ผลิตเพื่อส่งออกจะแสดงข้อความเป็นภาษาใดก็ได้ แต่อย่างน้อยต้องมีข้อความดังต่อไปนี้ คือชื่ออาหารในทางการค้า เลขทะเบียนตำรับอาหารตามที่ได้รับอนุมัติให้ใช้ โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ปริมาณสุทธิและข้อความ “ผลิตในประเทศไทย”

การขออนุญาตใช้ฉลากจะต้องส่งตัวอย่างอาหารเพื่อทำการวิเคราะห์ผลฉลากของอาหารที่ได้รับอนุญาตให้ใช้แล้วต้องแสดงเครื่องหมายการได้รับอนุญาตตามแบบที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยากำหนดไว้ที่ฉลาก กฎหมายได้ควบคุมรายละเอียดบนฉลาก การพิมพ์รูปและการแสดงเครื่องหมายการค้าซึ่งใช้ระเบียบเดียวกัน สำหรับเกณฑ์บังคับของ

อาหารทะเลบรรจุกระป๋องอื่น ๆ นั้นได้กำหนดคุณภาพและมาตรฐานไว้ดังนี้ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2537: 114)

1. ไม่มีสี กลิ่นหรือรสชาติผิดปกติจากสภาพของอาหารนั้น
2. ไม่มีจุลินทรีย์ที่ทำให้เกิดโรค และไม่มีจุลินทรีย์ที่สามารถเจริญเติบโตได้ในระหว่างการเก็บที่อุณหภูมิปกติ
3. ไม่มีสารพิษจากจุลินทรีย์ในปริมาณที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ
4. ไม่มีสารปนเปื้อน เว้นแต่ดังต่อไปนี้

4.1 อาหารในภาชนะบรรจุที่เป็นโลหะ ประเภทติบุกไม่เกิน 250 มิลลิกรัมต่ออาหาร 1 กิโลกรัม สังกะสีไม่เกิน 100 มิลลิกรัมต่ออาหาร 1 กิโลกรัม ทองแดงไม่เกิน 20 มิลลิกรัมต่ออาหาร 1 กิโลกรัม ตะกั่วไม่เกิน 1 มิลลิกรัมต่ออาหาร 1 กิโลกรัม สารหนูไม่เกิน 2 มิลลิกรัมต่ออาหาร 1 กิโลกรัมปรอทไม่เกิน 0.50 มิลลิกรัมต่ออาหาร 1 กิโลกรัม

4.2 อาหารในภาชนะบรรจุที่ไม่เป็นโลหะ ประเภทตะกั่วไม่เกิน 1 มิลลิกรัมต่ออาหาร 1 กิโลกรัม เว้นแต่อาหารที่มีสารตะกั่วปนเปื้อนตามธรรมชาติในปริมาณสูง ให้มีได้ตามที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สารหนูไม่เกิน 2 มิลลิกรัมต่ออาหาร 1 กิโลกรัม ปรอทไม่เกิน 0.50 มิลลิกรัมต่ออาหาร 1 กิโลกรัม

5. ไม่มีวัตถุกันเสีย เว้นแต่วัตถุกันเสียที่ติดมากับวัตถุดิบที่เป็นส่วนประกอบของอาหารนั้น
6. ภาชนะบรรจุที่ใช้ต้องสะอาด ไม่เคยใช้ใส่อาหารหรือวัตถุดิบใดมาก่อน สภาพภายในและภายนอกปกติ มีการเคลือบแผ่นเหล็กไม่ให้สัมผัสกับอาหารโดยตรง ไม่รั่วหรือบวม และไม่มีสารปนเปื้อนที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

7. อาหารประเภทเนื้อสัตว์ ต้องมีน้ำหนักเนื้ออาหารไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของน้ำหนักสุทธิเมื่อบรรจุในน้ำเกลือ ซอส น้ำมัน หรือสิ่งอื่นที่ไม่ใช่เครื่องปรุง

มาตรฐานควบคุมตามกฎหมายที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือเรื่องการใช้วัตถุเจือปนอาหาร ซึ่งมีรายละเอียดในประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 34 (พ.ศ. 2527) กรณีที่ลูกค้าปลายทางที่จะนำเข้าสินค้าอาหารทะเลบรรจุกระป๋องของไทยมีความประสงค์จะให้ใช้สีหรือวัตถุเจือปนที่เกินจากข้อกำหนดของไทย ผู้ส่งออกสามารถแสดงหลักฐานประกอบ และขออนุญาตผลิตเพื่อส่งออกตามเกณฑ์ของประเทศลูกค้าได้ โดยจะนำสินค้านี้มาใช้บริโภคในประเทศไทยไม่ได้ ผู้ผลิตอาหารเพื่อส่งออกที่มีหลักฐานแสดงให้เห็นจริงว่า ข้อกำหนดหรือเกณฑ์ของประเทศที่นำเข้านั้นแตกต่างจากกฎหมายของไทย จะสามารถทำเรื่องขอยกเว้นในรายการนั้นเป็นกรณีพิเศษได้ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2537: 116)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลกระทบของกฎระเบียบการนำเข้าและส่งออกต่อการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทย

ปัจจุบันมาตรการภานำเข้าของประเทศผู้ค้าได้สร้างผลกระทบให้การส่งออกของไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากกุ้งกระป๋องของไทยไม่ได้รับ GSP จากสหรัฐอเมริกา ทำให้ไทยต้องเสียภานำเข้าในอัตราปกติซึ่งถือเป็นข้อเสียเปรียบทางการค้าที่สำคัญ ในเรื่องของมาตรการเกี่ยวกับการนำเข้าที่ไม่ใช่ภานำเข้า ประกอบด้วยขั้นตอนในการนำเข้า เกณฑ์การใช้สารเจือปนอาหาร เกณฑ์กำหนดเรื่องโลหะหนักและสารพิษตกค้างในอาหาร มาตรฐานข้อกำหนดเฉพาะของผลิตภัณฑ์ เกณฑ์ในการกำหนดคลลากสินค้าอาหาร ตลอดจนมาตรการส่งออกอาหารทะเลบรรจุกระป๋องที่กำหนดโดยประเทศไทยว่าด้วยเรื่องระเบียบสำหรับอาหารที่ส่งออก ทั้งหมดนี้เป็นข้อจำกัดที่ไทยต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยประสบกับปัญหาในเรื่องเกณฑ์การใช้สารเจือปนอาหาร และเกณฑ์ในการกำหนดคลลากสินค้าอาหาร พบว่ากุ้งกระป๋องของไทยที่ส่งออกไปต่างประเทศนั้น ถูกกักกันสินค้า เนื่องจากมีการใช้สารเคมีเจือปนในอาหารมากเกินไปเกินกว่าระดับที่ต่างประเทศกำหนดไว้ นอกจากนี้แล้วยังพบว่ามีภาระของสารเจือปนอาหารที่ใช้บนคลลากสินค้าไม่ชัดเจน การกำหนดคลลากสินค้าไม่ตรงกับเงื่อนไขของประเทศผู้นำเข้า ทำให้ต้องเสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการแก้ไขคลลาก ดังนั้นผู้ผลิตควรศึกษากฎระเบียบของประเทศผู้นำเข้าอย่างละเอียด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการผลิตเพื่อการส่งออกให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และช่วยให้อปัญหาในการส่งออกคลลลงด้วย

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์อุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์อุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาเป็นข้อมูลทศนิยมรายปีตั้งแต่ พ.ศ. 2533-2540 โดยปัจจัยที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่ออุปสงค์เพื่อการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาประกอบด้วย ราคาส่งออกกุ้งกระป๋อง (P_t) รายได้ประชาชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา (NI_t) และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา (ER_t) จากการทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้ฟังก์ชันอุปสงค์ในบทที่ 2 พบว่ารูปแบบที่เหมาะสมที่สุดคือ ฟังก์ชันอุปสงค์แบบล็อกคู่ (double-log demand function) ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

ผลการวิเคราะห์สมการอุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา

$$\ln ED_t = -5.77 - 1.11 \ln P_t + 7.77 \ln NI_t + 0.32 \ln ER_t$$

(-0.76)^{NS}   (2.72)*   (0.50)^{NS}

$$R^2 = 0.92$$

$$S.E. = 0.06$$

$$F = 15.25^{**}$$

จำนวนปีที่ใช้ในการวิเคราะห์ (n) = 8

ค่าในวงเล็บคือค่า t-statistics ของสัมประสิทธิ์ของปัจจัยผันแปรแต่ละชนิด

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

^{NS} หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99, 95 และ 90

โดยกำหนดให้

ED_t = ปริมาณกุ้งกระป๋องของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกา (ตัน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

P_t = ราคาส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกา (บาทต่อตัน)

NI_t = รายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกา (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ER_t = อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ)

จากสมการแสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงปริมาณความต้องการกุ้งกระป๋องของไทยเพื่อส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา (ED) สามารถอธิบายได้จากการเปลี่ยนแปลงของราคาส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา (P_t) รายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกา (NI_t) และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา (ER_t) รวมกันคิดเป็นร้อยละ 92 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ($F=15.25$) ค่า t-statistics ของสัมประสิทธิ์ราคาส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกามีค่า -0.76 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่า t-statistics ของสัมประสิทธิ์รายได้ประชาชาติสหรัฐอเมริกามีค่า 2.72 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ค่า t-statistics ของสัมประสิทธิ์อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา มีค่า 0.50 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เครื่องหมายสัมประสิทธิ์ของราคาส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา (P_t) เครื่องหมายสัมประสิทธิ์ของรายได้ประชาชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา (NI_t) และเครื่องหมายสัมประสิทธิ์ของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา (ER_t) สอดคล้องกับเครื่องหมายที่คาดคะเนไว้ตามหลักเศรษฐศาสตร์

เนื่องจากฟังก์ชันอุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาที่ได้เป็นสมการแบบล็อกคู่ (double-log demand function) ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวจะแสดงให้เห็นถึงค่าความยืดหยุ่น ซึ่งค่าความยืดหยุ่นจะเป็นตัวชี้ให้ทราบว่าปัจจัยผันแปรตัวใดมีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกมากที่สุด และเมื่อปัจจัยผันแปรแต่ละตัวเปลี่ยนแปลงไปจะมีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปมากน้อยเพียงไร และสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา (ED) กับราคาส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา (P_t) เป็นไปในทางลบ และค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาคือการเปลี่ยนแปลงราคาส่งออก มีค่าเท่ากับ -1.11 หมายความว่า เมื่อราคาส่งออกเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้อุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงไปในทางตรงกันข้ามร้อยละ 1.11 นั่นคือ ถ้าหากราคาส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงแล้ว อุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาก็จะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้ามและมีสัดส่วนที่มากกว่า แสดงว่า

เมื่อราคาของกึ่งกระป๋องลดลงทำให้ความต้องการบริโภคกึ่งกระป๋องเพิ่มขึ้น แต่เมื่อราคากึ่งกระป๋องเพิ่มขึ้นก็จะทำให้ความต้องการบริโภคกึ่งกระป๋องลดลงด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา (ED) กับรายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกา (NI) เป็นไปในทางบวก และค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาคือการเปลี่ยนแปลงรายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกา มีค่าเท่ากับ 7.77 หมายความว่า เมื่อรายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้อุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงไปในทางเดียวกันร้อยละ 7.77 นั่นคือ ถ้าหากรายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงแล้ว อุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันและมีสัดส่วนที่มากกว่า แสดงให้เห็นว่าเมื่อรายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้น ก็จะส่งผลให้ปริมาณการส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้น และเมื่อรายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกาลดลง ก็จะส่งผลให้ปริมาณการส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาลดลงด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา (ED) กับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา (ER) เป็นไปในทางบวก และค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาคือการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา มีค่าเท่ากับ 0.32 หมายความว่า เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้อุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงไปในทางเดียวกันร้อยละ 0.32 นั่นคือถ้าหากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงแล้ว อุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันและมีสัดส่วนที่น้อยกว่าซึ่งจะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกาคือทำให้อุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงไปน้อยมาก

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาเรียงลำดับได้ดังนี้ คือรายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกา (NI) รองลงมาคืออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา (ER) และราคาส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา (P)

ความหมายในเชิงนโยบาย

จากการวิเคราะห์อุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาทำให้ทราบแนวทางในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการเพิ่มปริมาณการส่งออก โดยพิจารณาจากค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกต่อการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์นั้น ในสมการอุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาที่ได้จากการวิเคราะห์ พบว่าค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาคือการเปลี่ยนแปลงของราคาส่งออกมีค่าเท่ากับ -1.11 ดังนั้นนโยบายที่ควรนำมาใช้เพื่อพัฒนาการส่งออกคือการลดระดับราคาส่งออกเพื่อให้ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้น สามารถอธิบายความหมายในเชิงนโยบายได้คือ ถ้าลดราคาส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริการ้อยละ 1 จะทำให้ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.11 นอกจากนี้จะใช้นโยบายในการลดราคาส่งออกแล้ว ก็ควรที่จะพิจารณาถึงนโยบายสนับสนุนในด้านอื่นด้วย จากการศึกษาพบว่า อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกาก็เป็นปัจจัยตัวหนึ่งในการกำหนดอุปสงค์การส่งออก การเพิ่มขึ้นของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกานั้น มีผลทำให้ปริมาณการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นหรือการลดค่าเงินบาทของไทยก็เท่ากับเป็นการเพิ่มอำนาจการซื้อให้กับ ผู้บริโภคในสหรัฐอเมริกา เพราะเงินดอลลาร์สหรัฐมีค่ามากขึ้นเมื่อเทียบกับเงินบาท ดังนั้นราคากุ้งกระป๋องของไทยก็จะถูกลงในสายตาของผู้บริโภคในสหรัฐอเมริกา นโยบายการลดราคาของกุ้งกระป๋องและนโยบายเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกานั้น เป็นนโยบายที่สอดคล้องกันเพื่อให้ราคาส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยลดลง ทำให้ปริมาณการส่งออกกุ้งกระป๋องเพิ่มขึ้น สำหรับรายได้ประชาชาติของประเทศสหรัฐอเมริกานั้นเป็นอีกปัจจัยในการกำหนดอุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทย แนวโน้มรายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นโดยตลอด ดังนั้นโอกาสที่ไทยจะส่งกุ้งกระป๋องเข้าไปจำหน่ายในตลาดสหรัฐอเมริกาให้มากขึ้นจึงเป็นไปได้ เพียงแต่ไทยจะต้องทำการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของกุ้งกระป๋องให้เป็นที่ยอมรับเพิ่มมากขึ้น

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

กุ้งกระป๋องเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรที่มีความสำคัญ ในแต่ละปีนั้นสามารถสร้างรายได้เข้าประเทศได้เป็นจำนวนมาก ปริมาณและมูลค่าการส่งออกได้เพิ่มสูงขึ้นจาก 58,756 เมตริกตัน และ 16,032 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2538 เป็น 73,493 เมตริกตันและ 28,115 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2540

การผลิตกุ้งกระป๋องของไทยนั้นอาศัยวัตถุดิบภายในประเทศเป็นหลัก มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่นำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ กุ้งกระป๋องที่ผลิตได้ทั้งหมดเป็นการผลิตเพื่อการส่งออกทั้งสิ้น กุ้งที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตกุ้งกระป๋อง เป็นกุ้งทะเลซึ่งมีขนาดเล็ก ได้จากการทำประมงภายในประเทศ ปัญหาด้านการผลิตที่สำคัญที่พบอยู่เสมอ คือปัญหาด้านคุณภาพของวัตถุดิบด้านการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยนั้นมีอัตราการขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยมีตลาดส่งออกที่สำคัญคือสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. 2540 สหรัฐอเมริกาได้นำเข้ากุ้งกระป๋องจากไทยเป็นมูลค่าสูงถึง 14,878 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 52.90 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมดของไทย แนวโน้มการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยมีอัตราการขยายตัวสูงมาก คู่แข่งขันที่สำคัญของไทยได้แก่แคนาดา เพราะแคนาดามีข้อได้เปรียบกว่าไทยหลายด้าน ปัญหาและอุปสรรคการส่งออกที่พบ ได้แก่ การกีดกันทางการค้าจากต่างประเทศ โดยการใช้มาตรการทางภาษี และมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี ซึ่งทำให้สินค้าของผู้ผลิตบางรายที่ไม่ได้ปรับปรุงมาตรฐานสินค้าให้เป็นไปตามข้อกำหนด ถูกกักกันสินค้าไม่ให้นำเข้า การได้รับผลกระทบจากการรวมกลุ่มทางการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ทำให้ไทยเสียเปรียบคู่แข่งทางการค้าที่สำคัญอย่างแคนาดา ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเครื่องมือประมงที่ใช้ในการทำประมงกุ้ง เป็นเครื่องมือที่มีผลกระทบต่อการทำลายทรัพยากรสัตว์น้ำชนิดอื่นสำหรับแนวทางการแก้ไข ภาครัฐบาลควรยื่นมือเข้าช่วยเหลือในการเจรจาขอลดหย่อนอัตราภาษีหรือเพิ่มโควตาในการนำเข้า และเผยแพร่ความรู้ในการทำประมงที่ถูกต้อง ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และทันสมัย ทางด้านผู้ผลิตควรจะมีการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตเพื่อลดต้นทุนการผลิตและรักษาระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน

ในปัจจุบันกุ้งกระป๋องของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกาไม่ได้รับ GSP จากสหรัฐอเมริกา ทำให้ไทยต้องเสียภาษีนำเข้ากุ้งกระป๋องในอัตราก็คือร้อยละ 10 ซึ่งถือเป็นข้อเสียเปรียบทาง

การค้าที่สำคัญประการหนึ่ง สำหรับกฎระเบียบการนำเข้าและส่งออกกึ่งกระป๋องทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วนั้น เป็นข้อกำหนดที่ไทยต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การส่งออกมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ปัญหาเรื่องเกณฑ์การใช้สารเจือปนอาหารและเกณฑ์ในการกำหนดคลลากลสินค้าอาหาร พบว่ายังเป็นปัญหาอยู่ ผู้ผลิตจะต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

จากการวิเคราะห์สมการอุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา พบว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลต่ออุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาคือ รายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกา อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา และราคาส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกาเท่ากับ 7.77 ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกามีค่าเท่ากับ 0.32 และค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาต่อการเปลี่ยนแปลงราคาส่งออกกึ่งกระป๋องเท่ากับ -1.11

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์เพื่อการส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา สามารถสรุปข้อเสนอแนะเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. จากการวิเคราะห์อุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาพบว่า ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกต่อราคาส่งออกมีค่าความยืดหยุ่นมาก แสดงว่าราคามีผลกระทบต่อปริมาณการบริโภค ดังนั้นควรนำนโยบายด้านราคามาใช้ เพื่อส่งเสริมให้ปริมาณการส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้น โดยการลดระดับราคาส่งออกกึ่งกระป๋องลง เช่น หาทางลดต้นทุนการผลิตโดยไม่กระทบต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์
2. จากการวิเคราะห์อุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาพบว่า ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกต่อรายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกามีค่าความยืดหยุ่นมาก แสดงว่ารายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกามีผลโดยตรงในการกำหนดอุปสงค์การส่งออกกึ่งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา ดังนั้นถ้าภาวะเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาคือ ตลาดสหรัฐอเมริกาก็เป็นตลาดส่งออกที่สำคัญ แต่ถ้าภาวะเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาคดถอย ควรเคลื่อนย้ายไปสนใจตลาดอื่นแทน เช่น ตลาดส่งออกของญี่ปุ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. จากการวิเคราะห์อุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกาพบว่า ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกต่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกามีค่าความยืดหยุ่นน้อยมาก หากมีการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา เช่น เงินบาทมีค่าลดลง อันมีผลให้ค่าแลกเปลี่ยน (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ) สูงขึ้น จะทำให้ราคาส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยในสายตาชาวต่างประเทศลดลง มีผลทำให้การนำเข้าจากประเทศไทยมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกเมื่อคำนึงถึงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกามีค่าต่ำ แสดงว่าอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราไม่น่าจะมีผลต่อการส่งออกมากนัก

4. จากการศึกษาอุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา จะเห็นได้ว่า มีแนวโน้มการส่งออกเพิ่มขึ้น ฉะนั้นเพื่อพัฒนาการส่งออก รัฐบาลควรมีมาตรการเสริมและสนับสนุนอย่างเต็มที่ในด้านการอำนวยความสะดวกในการส่งออก ในด้านข่าวสาร ตลอดจนมีการควบคุมด้านคุณภาพและมาตรฐานให้อยู่ในระดับที่เป็นที่ยอมรับของชาวต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยให้สามารถแข่งขันกับประเทศผู้ผลิตอื่น ๆ ได้ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการคลัง. 2539. ระเบียบการส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญ. กรมศุลกากร. (อัครสำเนา)
- กระทรวงพาณิชย์. 2538. การเปิดเสรีในเอเปคอาหารทะเลกระป๋อง. ฝ่ายวิจัยสินค้าอุตสาหกรรม กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (อัครสำเนา)
- กระทรวงพาณิชย์. 2541. รายงานสรุปภาวะการนำเข้าและส่งออกของประเทศไทย ปี 2535 ถึง 2540. กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (อัครสำเนา)
- กระทรวงอุตสาหกรรม. 2541. รายชื่อและที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง. กรมโรงงานอุตสาหกรรม. (อัครสำเนา)
- จันทนา วัฒนาวงศ์พานิช. 2521. แนวโน้มความต้องการกุ้งทะเลส่งออกของไทย. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงกมล พลอยเพชร. 2539. การพัฒนาการผลิตและการส่งออกอาหารทะเลกระป๋องของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: ปัญหาพิเศษปริญญาตรี, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธีรพันธ์ ภูคาสวรรค์. 2539. การประมงกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจ. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (อัครสำเนา)
- นที พุทธวิบูลย์. 2540. การวิเคราะห์การผลิตและการตลาดของอุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋องเพื่อการส่งออกของไทย. กรุงเทพมหานคร: ปัญหาพิเศษปริญญาตรี, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นिरนาม. 2539. “สินค้าอาหารไทยแจ้วทั่วโลกยอมรับ รสชาติแปลกใหม่มีให้เลือกหลายราย”. ผู้ส่งออก. 9(212): น. 60-62.
- ปัจจัย บุนนาค และสมคิด แก้วสนธิ. 2535. จุลเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปาริชาติ ตระกลสุทรัพย์. 2538. ศักยภาพการผลิตและการพัฒนามาตรฐานการส่งออกอุตสาหกรรมกุ้งกระป๋อง. กรุงเทพมหานคร: ปัญหาพิเศษปริญญาตรี, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รังสรรค์ โนชัย. 2531. การศึกษาเศรษฐกิจการส่งออกมะม่วงของประเทศไทย.

กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วรพจน์ รัตนกอบกิจ. 2538. ต้นทุนทรัพยากรภายในประเทศเพื่อการผลิตกุ้งและปูบรรจุกระป๋อง

ในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศิวนนท์ เลียบศิรินนท์. 2540. มาตรการกีดกันทางการค้าของสหรัฐอเมริกาที่มีผลกระทบต่อ

การส่งออกอาหารทะเลกระป๋องบางชนิดของไทย. กรุงเทพมหานคร:

ปัญหาพิเศษปริญญาตรี, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2537. โครงการศึกษาวิจัยความสามารถในการแข่งขัน

ของอาหารทะเลกระป๋องในตลาดต่างประเทศ ในระยะ 5 ปี. ฝ่ายทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อม. (อัดสำเนา)

สุรภัย์ บุญนาค และวันรักษ์ มิ่งมณีนาคนิ. 2534. เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น (จุลภาค).

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์จำกัด.

International Monetary Fund. 1998. **International Financial Statistics Yearbook.**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก.

ตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่ 1 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา
ในช่วงปี พ.ศ. 2533-2540

ปี พ.ศ.	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (บาท)
2533	10,249.19	2,261,491,190.00
2534	14,177.75	3,108,440,324.00
2535	18,220.38	4,266,172,253.00
2536	18,967.13	5,041,313,854.00
2537	22,785.34	6,962,907,951.00
2538	24,564.29	7,573,321,523.00
2539	28,052.72	9,162,999,536.00
2540	32,426.28	14,878,577,047.00

ที่มา: (กระทรวงพาณิชย์, 2541)

ตารางภาคผนวกที่ 2 รายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกาในช่วงปี พ.ศ. 2533-2540

ปี พ.ศ.	รายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกา (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)
2533	4,929.80
2534	5,111.00
2535	5,501.30
2536	5,789.70
2537	6,113.20

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 2 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	รายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกา (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)
2538	6,473.90
2539	6,807.60
2540	7,192.30

ที่มา: (International Monetary Fund, 1998)

ตารางภาคผนวกที่ 3 อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา
ในช่วงปี พ.ศ. 2533-2540

ปี พ.ศ.	อัตราแลกเปลี่ยน (บาท/ดอลลาร์)
2533	25.29
2534	25.28
2535	25.52
2536	25.54
2537	25.09
2538	25.19
2539	25.61
2540	47.25

ที่มา: (International Monetary Fund, 1998)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ข.

การแสดงผลทางเครื่องพิมพ์

การวิเคราะห์อุปสงค์การส่งออกกุ้งกระป๋องของไทยไปสหรัฐอเมริกา

SPSS for MS WINDOWS Release 6.0

Page 1

* * * * MULTIPLE REGRESSION * * * *

Listwise Deletion of Missing Data

Equation Number 1   Dependent Variable..   LOGQ   log quantity

Block Number 1.   Method: Enter   LOGP   LOGNI   LOGER

Variable(s) Entered on Step Number

- 1.. LOGP   log price
- 2.. LOGNI   log nation income
- 3.. LOGER   log exchange rate

Multiple R   .95896

R Square   .91960

Adjusted R Square   .85930

Standard Error   .06108

Analysis of Variance

	DF	Sum of Squares	Mean Square
Regression	3	.17069	.05690
Residual	4	.01492	.00373

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

F = 15.25003

Signif F = .0118

----- Variables in the Equation -----

Variable	B	SE B	Beta	T	Sig T
LOGP	-1.110139	1.455411	-.548038	-.763	.4881
LOGNI	7.765180	2.858952	1.340471	2.716	.0532
LOGGER	.315048	.629619	.184974	.500	.6431
(Constant)	-5.774963	1.609642		-3.588	.0230

End Block Number 1 All requested variables entered.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้